

Ecoscan N342, Oldenzaal - Denekamp

Provincie Overijssel

21 december 2011

Definitief rapport

9X1285

ROYAL HASKONING
Enhancing Society

HASKONING NEDERLAND B.V.
WATER

Chopinlaan 12
Postbus 8064
9702 KB Groningen
+31 50 521 42 14 Telefoon
+31 (0)50 526 14 53 Fax
info@groningen.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel Ecoscan N342, Oldenzaal - Denekamp

Status Definitief rapport

Datum 21 december 2011

Projectnummer 9X1285

Opdrachtgever Provincie Overijssel

Referentie 9X1285/R00002/ESCH/Gron

Auteur(s) E.J. (Eelke) Schoppers

Collegiale toets C.E. (Carolien) van der Ziel

Vrijgegeven door E.J. (Eelke) Schoppers

Datum/paraaf

21-12-2011...

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1	INLEIDING
1.1	Aanleiding
1.2	Doel
1.3	Leeswijzer
2	TOETSINGSKADER
3	METHODIEK
4	INVENTARISATIE HUIDIGE SITUATIE
4.1	Beschrijving plangebied
4.2	Inventarisatie beschermde soorten
4.2.1	Vaatplanten
4.2.2	Zoogdieren
4.2.3	Vogels
4.2.4	Amfibieën
4.2.5	Reptielen
4.2.6	Vissen
4.2.7	Dagvlinders en libellen
4.2.8	Overige ongewervelden
5	EFFECTBESCHRIJVING
5.1	Voorgenomen plannen
5.2	Effecten op soorten
5.2.1	Vleermuizen
5.2.2	Veldspitsmuis
5.2.3	Vogels
5.3	Effecten Natura 2000-gebied en Ecologische hoofdstructuur
5.3.1	Natura 2000-gebied
5.4	Toetsing aan de EHS
5.4.1	Inleiding
5.4.2	Beleid EHS
5.4.3	Effecten
6	MITIGERENDE MAATREGELEN
7	CONCLUSIES
8	LITERATUUR

BIJLAGEN

1. Toetsingskader
2. Kaarten + maatregelen

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De provincie Overijssel heeft het voornemen om langs de N342 (nabij Oldenzaal) meerdere kruispunten, en op- en afritten aan te passen. Zoals alle ruimtelijke ontwikkelingsprojecten in Nederland dient ook dit initiatief getoetst te worden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet.

Flora- en faunawet

Veel planten en dieren zijn beschermd door de Flora- en faunawet. Verstoring van populaties en het aantasten van leefgebieden van beschermde soorten is niet toegestaan zonder ontheffing. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten getoetst worden op mogelijke effecten op beschermde soorten. Dit vindt in eerste instantie plaats middels een verkennende toets, de zogenaamde ecoscan.

Natuurbeschermingswet

Projecten of plannen in de buurt van een Natura 2000-gebied dienen getoetst te worden op effecten op de beschermde waarden van het Natura 2000-gebied. Om de invloed van projecten of plannen op dit Natura 2000-gebied te bepalen moet een toetsing plaatsvinden. Dit vindt in eerste instantie plaats middels een verkennende toets, de zogenaamde Voortoets.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het ruimtelijke beleid voor de Ecologische Hoofdstructuur (hierna EHS) is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt, kan de ingreep plaatsvinden, mits eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime kan de ingreep niet plaatsvinden. De EHS is in het plangebied gelegen.

1.2 Doel

Flora- en faunawet

Deze Ecoscan heeft als doel de waarde van het plangebied voor beschermde flora en fauna in kaart te brengen. Ook worden eventuele ecologische relaties met omliggende gebieden als de EHS in kaart gebracht. Op basis hiervan worden de voorgenomen werkzaamheden getoetst aan de Flora- en faunawet en of eventueel een ontheffing of nader onderzoek vereist is.

Natuurbeschermingswet

Een voortoets heeft als doel een oordeel te vormen met betrekking tot de te verwachten effecten van de toekomstige bestemmingen op de Natura 2000-gebieden. Op basis hiervan wordt bepaald of negatief significante effecten kunnen worden uitgesloten en zo niet, dat een Passende Beoordeling noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het wettelijke kader toegelicht. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens de gehanteerde methodiek beschreven. In hoofdstuk 4 volgt een beschrijving van het plangebied en de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. De werkzaamheden en de mogelijke effecten hiervan op beschermde flora en fauna, EHS en Natura 2000 gebieden worden beschreven in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op (mitigerende) maatregelen en de conclusies worden vermeld in hoofdstuk 7.

2 TOETSINGSKADER

Projecten en plannen die mogelijk effect hebben op de natuur in Nederland dienen getoetst te worden in het kader van de bestaande natuurwetgeving, namelijk de Flora- en faunawet en EHS. De Natuurbeschermingswet is niet relevant. In onderstaande alinea's wordt bovengenoemde wetgeving kort besproken. Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen we u naar bijlage 1.

Flora- en faunawet

Effecten op beschermde soorten worden getoetst aan de Flora- en faunawet. Het uitgangspunt van de FF-wet is dat geen afbreuk mag worden gedaan aan 'de gunstige staat van instandhouding' van de soorten. Bij de toetsing wordt gekeken naar de beschermingsstatus van een bepaalde soort. Hierbij is de volgende driedeling gemaakt:

1. Licht beschermde soorten (tabel 1).
2. Matig beschermde soorten (tabel 2).
3. Zwaar beschermde soorten (tabel 3).

Voor 'tabel 1 soorten' geldt bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting een algemene vrijstelling. Het aanvragen van een ontheffing voor deze soorten is dus niet nodig. Deze ecoscan heeft dan ook voornamelijk betrekking op soorten uit tabel 2 en 3.

Natuurbeschermingswet

In tegenstelling tot de Flora- en faunawet is de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna Natuurbeschermingswet) primair gericht op het behoud van habitattypen en leefgebieden (gebiedbescherming). Het doel van de Natuurbeschermingswet is om die natuurwaarden die door de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn aangewezen in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden. Hiervoor zijn speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, met als doel het behoud en herstel van de biodiversiteit in Europa.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS gebieden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime kan de ingreep niet plaatsvinden.

3 METHODIEK

Om na te gaan wat het belang is van het plangebied voor de bij wet beschermde soorten is het volgende stappenplan gevolgd:

Stap 1. Inventarisatie van beschermde soorten en gebieden

Om een indruk te krijgen van het voorkomen van beschermde dieren en planten in het plangebied is gebruik gemaakt van meerdere literatuur- en internetbronnen welke zijn vermeld in de literatuurlijst. De zo verkregen informatie is geïnterpreteerd aan de hand van *expert judgement* en een veldbezoek. Dit veldbezoek is uitgevoerd op 8 december 2011. Het veldbezoek is *geen* volledige inventarisatie aangezien daarvoor voor elke soortgroep een eigen methodiek (en geschikt jaargetijde) vereist is. Het veldbezoek is wel geschikt om een indruk te krijgen van (mogelijk) aanwezige soorten en habitats.

Stap 2. Vaststelling van de activiteiten

Om vast te stellen of het project effecten heeft op beschermde flora en fauna, EHS en Natura 2000-gebieden is een beknopte beschrijving gemaakt van de activiteiten en de mogelijke effecten hiervan.

Stap 3. Consequenties voor beschermde soorten (Flora- en faunawet)

Door de resultaten van stap 1 (inventarisatie) en stap 2 (activiteiten) te toetsen zijn de effecten van het voorgestelde project op de aanwezige natuurwaarden inzichtelijk gemaakt.

Stap 4. Beschrijving van de effecten op de EHS en Natura 2000-gebieden

Door de aangewezen habitattypen, habitatsoorten en vogelrichtlijnssoorten van de Natura 2000-gebieden en de wezenlijke kenmerken van de EHS met stap 2 te toetsen zijn de effecten van het voorgestelde project op de aanwezige instandhoudingsdoelstellingen en wezenlijke kenmerken van de EHS inzichtelijk gemaakt.

Stap 5. Voorstellen van mitigerende maatregelen

In deze stap zijn voorstellen gedaan om eventuele effecten te mitigeren die anders zouden kunnen leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen.

Stap 6. Conclusie

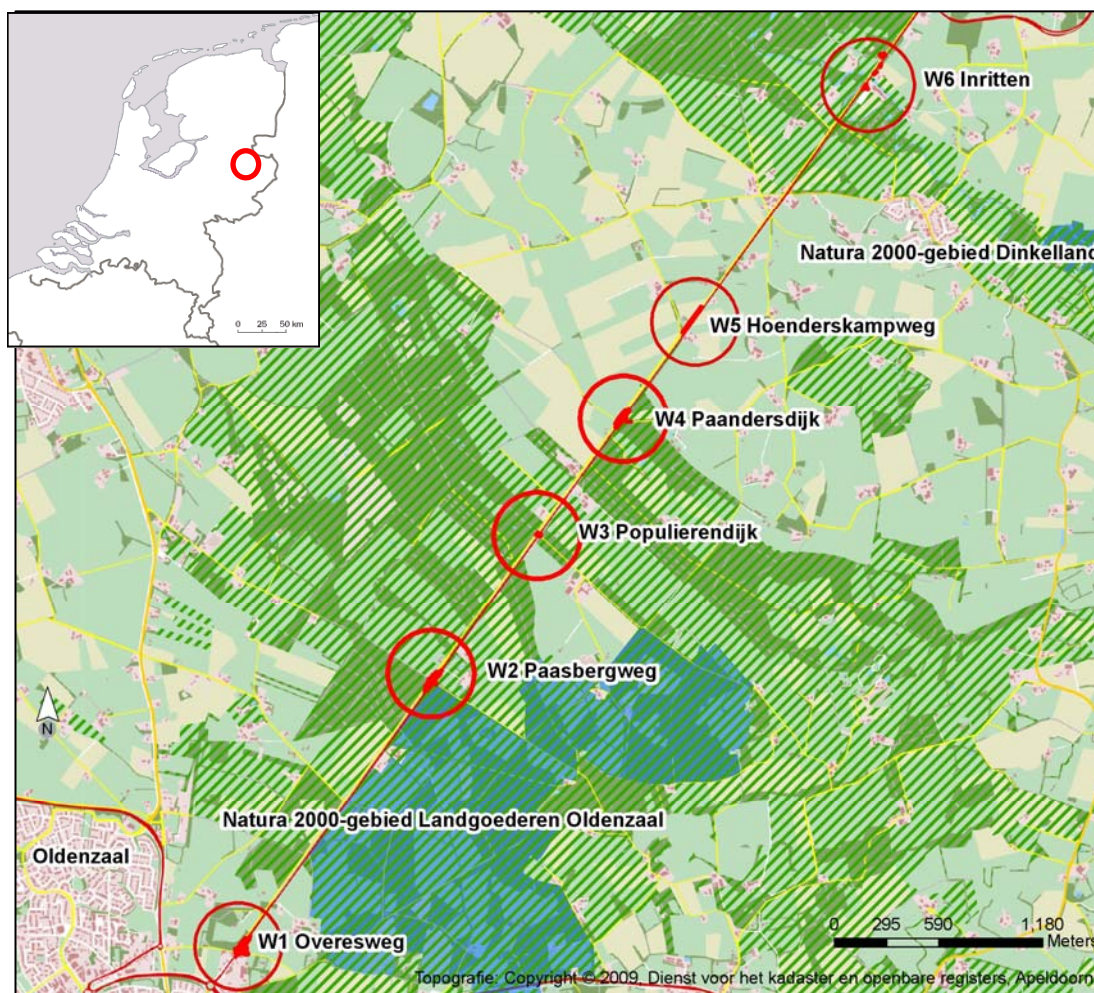
In deze stap wordt bepaald of het waarschijnlijk is dat het project in het licht van de wet- en regelgeving ten aanzien van beschermde soorten, EHS en Natura 2000-gebieden doorgang kan vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de onder de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en het EHS-beleid vastgestelde criteria.

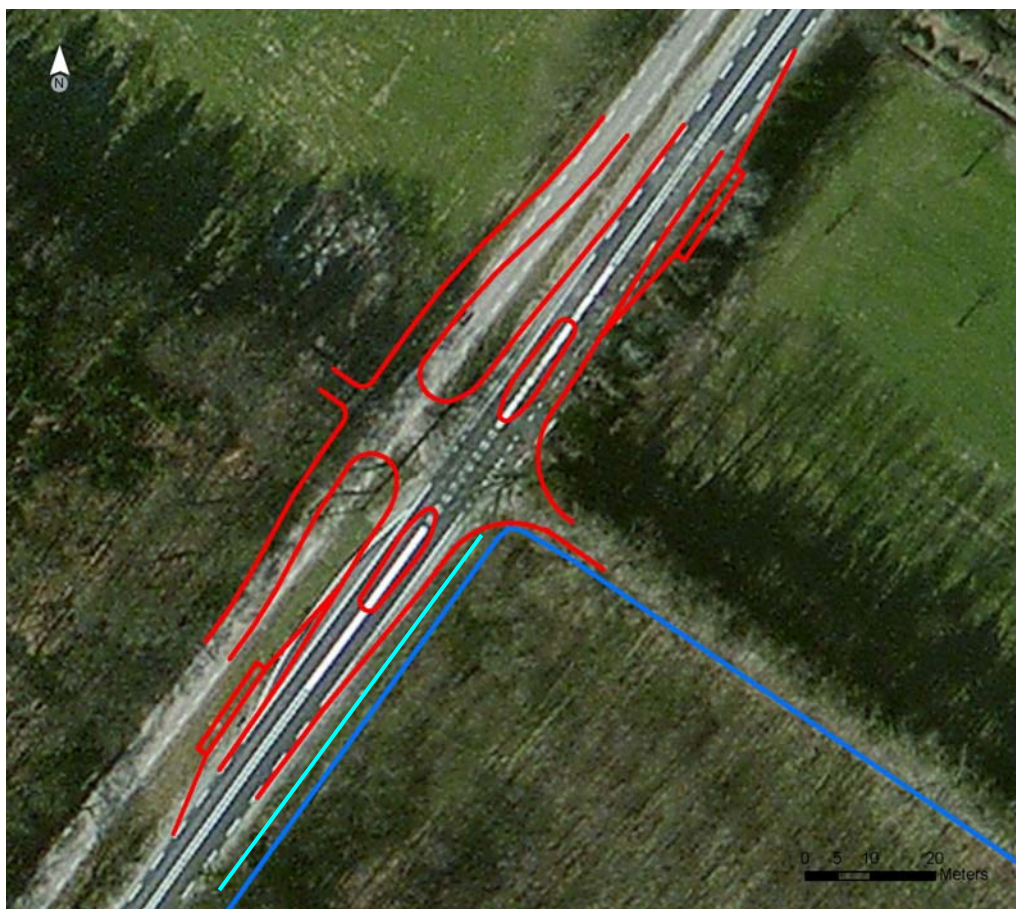
4 INVENTARISATIE HUIDIGE SITUATIE

4.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied omvat meerdere gebieden langs de N342 en bestaat met name uit de wegberm met enkele slootjes en plaatselijk enkele bomen. Het plangebied bestaat uit vijf kruispunten, één parallelweg en enkele op- en afritten. Details van de plangebieden worden weergegeven in bijlage 2. Afbeeldingen 4.1 geeft de ligging van het plangebieden weer. Daarnaast is op onderstaand figuur te zien dat enkele plangebieden vlak naast de EHS zijn gelegen. Tevens zijn enkele Natura 2000-gebieden rond het plangebied gelegen. De afstanden vanaf het plangebied tot deze Natura 2000-gebieden zijn in tabel 4.1 weergegeven. De habitattypen en soorten waarvoor de gebieden zijn aanwezen zijn weergegeven in tabellen 4.2 en 4.3.

Figuur 4.1 Ligging plangebieden (rood), EHS (gearceerd en Natura 2000-gebieden (groen/blauw)

Figuur 4.2 Ligging plangebied W2 (rood), Natura 2000-gebied (blauw) en sloot (groenblauw)

Tabel 4.1 Afstanden van de plangebieden tot de Natura 2000-gebieden en EHS

Plangebied	Afstand tot nabij gelegen Natura 2000-gebied (in meters)
1 (W1)	360 (Landgoederen Oldenzaal)
2 (W2)	0 (Landgoederen Oldenzaal)
3 (W3)	680 (Landgoederen Oldenzaal)
4 (W4)	1100 (Landgoederen Oldenzaal)
5 (W5)	1700 (Landgoederen Oldenzaal)
6 (W6)	1300 (Dinkelland)

Tabel 4.2 Instandhoudingsdoelstellingen Dinkelland

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.
Habitattypen					
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	=	>	
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	=	>	
H4030	Droge heiden	--	>	=	
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	>	>	

H6230	*Heischrale graslanden	--	=	=	
H6410	Blauwgraslanden	--	>	>	
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	=	=	
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	>	
Habitatsoorten					
H1163	Rivierdonderpad	-	=	=	=

Tabel 4.3 Instandhoudingsdoelstellingen Landgoederen Olzenzaal

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.
Habitattypen					
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	--	>	=	
H9190	Oude eikenbossen	-	>	>	
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	=	
Habitatsoorten					
H1166	Kamsalamander	-	>	=	>

SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering

4.2 Inventarisatie beschermde soorten

In dit hoofdstuk is beschreven welke beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn binnen het plangebied. Naar aanleiding van het veldbezoek, verspreidingskaarten en literatuurbronnen is een verwachting opgesteld over het voorkomen van beschermde soorten. In de volgende paragrafen wordt dit per soortgroep toegelicht.

4.2.1 Vaatplanten

Tijdens de veldbezoeken zijn verschillende plantensoorten in en aan de rand van het plangebied aangetroffen. In de wegbermen zijn onder andere de volgende soorten aangetroffen: beuk, boerenwormkruid, duizendblad, fluitenkruid, gewone berenklauw, gewone braam, gewone spurri, gewoon biggenkruid, hazelaar, hertschoornweegbree, hopklaver, kruipende boterbloem, paardenbloem, pitrus, ridderzuring, rode klaver, schapezuring, smalle weegbree, straatgras, tengere rus, veldzuring, vogelmuur, witte klaver, zevenblad, zomereik en zwarte els.

Zwaar beschermde soorten (tabel 2 of 3 FF-wet) zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Gezien de samenstelling van de vegetatie is het plangebied niet erg geschikt voor zwaar beschermde soorten van zeer voedselarme omstandigheden of andere specifieke standplaatsen. Zwaar beschermde soorten worden dan ook niet verwacht (Flora gegevens Provincie Overijssel). Tevens komen volgens de gegevens

van de provincie geen provinciaal beschermde soorten en schrale soorten in de plangebieden voor. In de omgeving echter wel.

4.2.2 Zoogdieren

De soortgroep 'zoogdieren' wordt hier opgesplitst in vleermuizen en grondgebonden zoogdieren.

Vleermuizen

De Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.* 1997) en zoogdieratlas.nl laten zien dat er waarnemingen uit de omgeving bekend zijn van diverse vleermuissoorten, waaronder de watervleermuis, meervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis.

Tijdens het veldbezoek zijn in de te kappen bomen geen holen, gaten of spleten aangetroffen welke kunnen dienen als verblijfplaats. Verblijfplaatsen zijn dan ook niet aanwezig.

Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen in het landschap als vliegroute, welke gebruikt worden in de schemer om van hun slaapplekken naar de foerageergebieden te vliegen. Het is mogelijk dat de bomen en sloten in en in de omgeving van het plangebied gebruikt worden als foerageer- en/of vliegroute van sommige bovengenoemde soorten.

Grondgebonden zoogdieren

Uit 'De Zoogdieren van Overijssel' (2011) en zoogdieratlas.nl blijken damhert, edelhert, wild zwijn, veldspitsmuis, waterspitsmuis, das, steenmarter, boommarter en eekhoorn in of in de nabije omgeving van de plangebieden voor te komen. Andere zwaar beschermde soorten komen volgens de gegevens niet in de omgeving voor en worden dan ook niet verwacht.

Het damhert komt vooral voor in lichte loofbossen en gemengde bossen, minder vaak in uitgestrekte naaldbossen. Hij heeft een voorkeur voor oudere bossen met een dichte onderbegroeiing. Belangrijk is dat er voldoende gras is. Ook komt hij voor in randzones bij open plekken, graslanden en akkerranden en in parkachtige bosgebieden (VZZ, 2011).

Edelherten leven in drogere loofbossen en heidevelden tot vochtige milieus als vennen en moerassen. Het edelhert lijkt een voorkeur te hebben voor bosgebieden die grenzen aan grasgebieden en rivierdalen met ooibossen. In de winter moet er gras binnen bereik zijn en ook de aanwezigheid van (drink)water is belangrijk (VZZ, 2011).

Het wild zwijn komt voor in droge en natte voedselrijke loofbossen en gemengde bossen. Hij heeft een duidelijke voorkeur voor eiken- en beukenbossen aangezien daar in de herfst veel eikels en beukennotjes te vinden zijn. Een voorwaarde die wilde zwijnen aan een bos stellen is de aanwezigheid van natte/moerassige plaatsen, waar ze in zogenaamde 'zoelen' (ondiepe poelen) modderbaden kunnen nemen (VZZ, 2011).

De waterspitsmuis komt voor rond zuiver, niet te voedselrijk water met een goed ontwikkelde oevervegetatie. Poelen, natuurlijke vijvers, rivieren, snelstromende (bos)beekjes, moerassen en moerasbossen, rietlanden, elzenbroekbossen en kruidenrijke oevervegetaties vormen vaak geschikte biotopen. Ook een goed ontwikkelde struikvegetatie in de buurt behoort tot één van de habitatvereisten.

Bovenstaand habitats komen in de plangebieden niet voor. Damhert, edelhert, wild zwijn, en waterspitsmuis worden daarom niet in de plangebieden verwacht.

De veldspitsmuis komt volgende de atlanten niet in de plangebieden voor, maar wel in de omgeving. De veldspitsmuis is gebonden aan kleinschalig agrarisch cultuurlandschap dat niet te intensief beheerd wordt. Deze soort komt voor in overgangsvegetaties, lintvormige landschapselementen en opgaande kruidenvegetaties. Tevens kan deze soort in aanliggende, braakliggende of onbegraasde kruidenvegetaties, zoals boomgaarden, worden aangetroffen. De bermen bestaan uit lintvormige landschapselementen en deels uit opgaande kruidenvegetaties. Hierdoor kan niet uitgesloten worden dat de veldspitsmuis toch voorkomt in de plangebieden.

Boommarters, das en eekhoorn komen met name in bebost gebied voor. Ook de steenmarter maakt gebruik van bebost gebied. Open gebied wordt, mits er voldoende bossage aanwezig is, gebruikt als leefgebied voor de steenmarter. Randen van het stedelijk gebied worden ook als leefgebied gebruikt door de steenmarter. Gezien de omgeving (bebouwd gebied en meerdere bossen) kunnen bovengenoemde zwaarder beschermde soorten in de omgeving voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn de aanwezige bomen, takkenbossen en andere locaties goed onderzocht op aanwezigheid van sporen en verblijfplaatsen (holen, nesten en gaten in de bomen) van bovengenoemde soorten. Verblijfplaatsen en sporen als uitwerpselen en pootafdrukken van deze soorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en worden dan ook niet verwacht. Daarnaast verdwijnen er geen huizen waar mogelijk steenmarter in voor kunnen komen.

Daarnaast is het plangebied wel geschikt voor verschillende algemene soorten die licht zijn beschermd (Tabel 1 Flora- en faunawet) zoals diverse muizensoorten, konijn en egel.

4.2.3 Vogels

Broedvogels

Uit het veldbezoek blijkt dat er voldoende nestgelegenheden zijn voor verschillende algemene broedvogels. Tijdens het veldbezoek zijn er soorten als boomkruiper en ekster aangetroffen. Deze soorten kunnen broeden in het plangebied. Iedere broedende vogelsoort is beschermd en mag niet worden verstoord.

Jaarrond beschermende verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek zijn geen verblijfplaatsen (nesten, holen en spleten in de bomen) gevonden van categorie 1 t/m 4 soorten waarvoor een speciale beschermingsstatus geldt binnen de Flora- en faunawet (zie bijlage 1 van dit rapport).

4.2.4 Amfibieën

Uit verspreidingkaartjes van RAVON (Creemers et al., 2009 & RAVON, 2010) blijkt dat licht beschermde soorten als bastaardkikker en kleine watersalamander in of rond het plangebied voorkomen. Daarnaast zijn de zwaar beschermde kamsalamander, boomkikker, heikikker en poelkikker in of rond het plangebied aangetroffen. Andere zwaar beschermde soorten amfibieën komen volgens de gegevens van RAVON niet in de omgeving voor en deze soorten worden dan ook niet in het plangebied verwacht.

De voorkeur van de kamsalamander gaat uit naar kleinschalige landschappen met bospercelen, heggen en struwelen. De voortplantingshabitat bestaat voornamelijk uit matig voedselrijke tot voedselrijke, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie (RAVON, 2011).

De boomkikker heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap waar hij zich ophoudt in de struweelzone van bosranden, houtwallen en moerasgebieden. Vooral de zuidkant van braamstruwelen heeft de voorkeur. Voor de voortplanting dienen wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie in de nabijheid voorhanden te zijn. Dit zijn meestal niet te diepe poelen met een open ligging, veel zon, en vrijwel geen stroming (RAVON, 2011).

De heikikker komt voor in heidegebieden en laag- en hoogveengebieden. Daarnaast wordt deze soort ook wel aangetroffen in vochtige schraalgraslanden, duinvalleien en bosranden (RAVON, 2011).

De poelkikker is een kritische soort die houdt van voedselarm, schoon water. Hij heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden, in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden, en in uiterwaarden (RAVON, 2011).

In de plangebieden is bovenstaand habitat niet aanwezig. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat voor bovengenoemde soorten kan daarom de aanwezigheid van deze soorten in en vlak naast de plangebieden worden uitgesloten. Waarschijnlijk maken algemene soorten zoals bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad, wel gebruik van de plangebieden.

4.2.5 Reptielen

Uit verspreidingkaartjes van RAVON (Creemers et al., 2009) blijkt dat in of rond het plangebied twee zwaar beschermde soorten zijn waargenomen. Het gaat hier om de levendbarende hagedis en zandhagedis. Andere zwaar beschermde reptielensoorten komen volgens de gegevens van RAVON niet in de omgeving voor en deze worden dan ook niet in de plangebieden verwacht.

De levendbarende hagedis leeft bij voorkeur op enigszins vochtige heide of heide met vennen en in structuurrijke weg- en spoorbermen en ruigten. De zandhagedis komt voor in zandige, droge, open terreinen in heiden en duinen, respectievelijk met struikhei en helm als de belangrijkste structuurbepalende soorten (RAVON, 2011). De wegbermen zijn ruig, echter beperkt van omvang en voornamelijk naast landbouwgebieden (en

soms bos) gelegen. Daarnaast is in de plangebieden het habitat genoemd bij zandhagedis niet aanwezig. Deze soorten worden daarom niet verwacht.

4.2.6 Vissen

Uit verspreidingkaartjes van RAVON (2010) en vissenatlas van Overijssel (Crombaghs, *et al*, 2002) blijkt dat in of nabij de plangebieden één matig beschermde soort is waargenomen. Dit is de kleine modderkruiper. Andere soorten komen niet in de omgeving voor en worden dus niet verwacht.

Kleine modderkruipers worden aangetroffen in sloten, beken, rivierarmen en meren. Stilstaande en langzaam stromende wateren vormen ideale biotopen. De kleine modderkruiper is aangepast aan een leven op en in de bodem en heeft een grotere voorkeur voor harde en zandige bodems dan de grote modderkruiper (LNV, 2011).

De te verdwijnen sloten in de plangebieden zijn allen opgedroogd en dus niet geschikt voor beschermde vissoorten. Eén sloot is watervoerend (nabij het hotel-restaurant Dinkeloord) Deze is echter zeer smal en klein en niet geschikt voor een soort als kleine modderkruiper. Beschermde vissen worden daarom niet verwacht.

4.2.7 Dagvlinders en libellen

Uit verspreidingkaartjes van de Vlinderstichting (www.vlindernet.nl) blijkt dat **ronde** het plangebied twee beschermde dagvlinders zijn waargenomen. Dit zijn de rouwmantel en het heideblauwtje. De rouwmantel is echter uit Nederland verdwenen en wordt enkel als zwerver waargenomen. Het heideblauwtje komt voor op (natte)heideterreinen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen dagvlinders of libellen waargenomen. Het veldbezoek vond plaats op 8 december 2011. Dit is geen goede periode voor dagvlinders en libellen. Wel heeft dit veldbezoek een indicatie van de plangebieden opgeleverd. Beschermde dagvlinders zijn gebonden aan hun waardplanten. Deze waardplanten stellen zeer specifieke eisen aan hun habitat en komen voor op habitat als hoogveen en schrale graslanden. Beschermde libellen zijn afhankelijk van goed ontwikkelde waterpartijen met een goede waterkwaliteit. Deze habitats zijn niet aanwezig in het plangebied. Daarnaast blijkt uit de 'beheerkaart eikenprogressierups' van de vlinderstichting (2011) dat er vlak langs de weg geen beschermde dagvlinders voorkomen. Gezien het habitat en deze gegevens is dus niet te verwachten dat beschermde dagvlinders en libellen gebruik maken van de plangebieden

4.2.8 Overige ongewervelden

Zwaar beschermde overige ongewervelden stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied zoals helder stromend water of goed ontwikkelde bossen met dood hout. Binnen het plangebied is geen geschikt habitat voor deze soorten aanwezig. Daarnaast zijn er geen populaties in de omgeving aanwezig. Beschermde ongewervelde soorten worden dan ook niet verwacht.

5 EFFECTBESCHRIJVING

5.1 Voorgenomen plannen

De werkzaamheden bestaan onder andere uit:

- Aanleg asfalt.
- Ontgraven grond.
- Kappen van bomen.
- Dempen van sloten.
- Aanleg sloten
- Aanleg verlichting

Voor verdere detaillering wordt verwezen naar bijlage 2.

5.2 Effecten op soorten

Zoals beschreven in het voorgaande hoofdstuk worden in het plangebied geen matig of zwaar beschermde soorten vaatplanten, amfibieën, reptielen, vissen of insecten verwacht. Voor licht beschermde soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkelingen. De effectbeoordeling richt zich daarom op vleermuizen, veldspitsmuis en broedvogels. Voor tabel 1 en alle overige soorten is overigens wel de zorgplicht van toepassing (zie hoofdstuk 6).

Operationele fase

De effecten gedurende de uitvoering van de werkzaamheden betreffen de volgende tijdelijke effecten:

- Tijdelijke toename aanwezigheid van mensen en machines tijdens bouwwerkzaamheden.
- Tijdelijke toename zwaar verkeer door bouwactiviteiten.
- Tijdelijke toename van licht, geluid en trillingen.
- Mogelijk doden van dieren.

Na de werkzaamheden

De effecten gedurende de gebruiksfase betreffen de volgende permanente effecten in het plangebied:

- Afnahme leefgebied voor meerdere soorten.
- Mogelijke permanente toename geluid, voertuigen en mensen.

5.2.1 Vleermuizen

Het is mogelijk dat de te kappen bomenrijen incidenteel als vliegroute gebruikt worden. Uit kaarten en het veldbezoek blijkt echter dat niet alle bomenrijen een route van verblijfplaats (huizen of bos) naar foerageergebied (waterrijke gebieden) vormen. De bomenrijen lopen dan ook 'dood'. Bij de wel geschikt bomenrijen blijkt uit kaarten en het veldbezoek dat er in de naaste omgeving (<100 meter) ruim voldoende uitwijkmogelijkheden en alternatieven aanwezig zijn. Belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, komen hierdoor zeker niet in gevaar. Het functionele leefgebied van de soort wordt niet aangetast, waardoor het voortbestaan van de lokale populatie vleermuizen gegarandeerd is.

Vleermuizen zijn niet bijzonder gevoelig voor beweging en geluid. Wel worden ze mogelijk verstoord door lichtuitstraling 's nachts. Er wordt vanuit gegaan dat de aanlegwerkzaamheden overdag plaatsvinden. Indien dit niet het geval is, dient de verlichting zodanig te zijn afgesteld dat strooilicht en verlichting van de bomenrijen wordt vermeden.

Wel zal in de gebruiksfase bij verschillende locaties verlichting worden geplaatst. Deze zal bestaan uit twee of drie lantaarnpalen per locatie. De toename is hierdoor zeer gering. Tevens zullen de palen niet pal langs een mogelijke vliegroute worden geplaatst en zijn op (sommige) locaties al lichtbronnen aanwezig doormiddel van auto's en/of straatverlichting. Daarnaast zijn er zoals bovenstaand is besproken genoeg alternatieve vliegroutes aanwezig. In het verleden zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar vleermuizen in combinatie met licht. In 2010 is een veldproef verricht naar vleermuizen en verschillende kleurenspectrums (Zoogdierenvereniging, 2011). In deze proef bewijst de amber ledlamp zich als meest vleermuisvriendelijk kleurenspectrum. Daarom wordt aanbevolen deze te gebruiken in de gebruiksfase.

Een ontheffing van de Flora- en faunawet voor vleermuizen is niet vereist.

5.2.2 Veldspitsmuis

Uit 'De Zoogdieren van Overijssel' (Bode *et al.* 1999) en zoogdieratlas.nl blijkt de veldspitsmuis niet in de plangebieden maar wel in de naaste omgeving voor te komen. Tevens zijn de bermen in het plangebied op enkele plaatsen mogelijk geschikt voor deze soort (kruidachtige opgaande vegetaties). Het kan hierdoor niet uitgesloten worden dat deze soort incidenteel gebruik maakt van de plangebieden. Gezien de zeer smalle wegbermen ter plaatse van de plangebieden, het intensieve beheer van de bermen en het feit dat er nagenoeg geen berm verdwijnt komt de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, zeker niet in gevaar.

Voor deze soort zijn wel meerdere maatregelen voorgesteld, welke besproken worden in hoofdstuk 6. Door deze maatregelen zullen de eventuele effecten tot het minimum beperkt worden. Een ontheffing is niet vereist.

5.2.3 Vogels

Broedvogels

Algemene broedvogels maken zeker gebruik van het plangebied en de naaste omgeving.

Op de al aanwezige weg komen geen broedvogels voor. De broedvogels vlak naast de weg, zijn niet of nauwelijks gevoelig voor optische- en geluidsverstoring omdat er het gehele jaar al auto's rijden en mensen aanwezig zijn (bijvoorbeeld op fiets- en wandelpaden langs de weg). Door werkzaamheden aan de bestaande weg zullen broedvogels dan ook niet verstoord worden. Wanneer buiten deze weg gewerkt gaat worden (zoals werkzaamheden aan sloten en het kappen van bomen) kunnen mogelijk wel nesten van vogels vernield worden of jongen gedood.

Alle broedvogels zijn beschermd middels de Flora- en faunawet. Voor verstoring van broedvogels (overtreding artikel 11) wordt geen ontheffing verleend. De werkzaamheden (zoals het kappen van bomen) dienen óf buiten het broedseizoen (indicatief tussen 15 maart en 15 juli) te worden uitgevoerd om zo verstoring van broedvogels te voorkomen of vóór het broedseizoen te worden begonnen en continu te worden voortgezet waardoor de huidige broedlocaties ongeschikt zijn en vogels op zoek gaan naar andere broedplaatsen in de omgeving. In de directe omgeving van het plangebied zijn hiervoor voldoende alternatieven aanwezig. Indien vlak voor het broedseizoen wordt gestart moet het plangebied gecontroleerd worden op de aanwezigheid van broedvogels.

Voor broedvogels kan geen ontheffing worden verleend. Daarom is het noodzakelijk om de mitigerende maatregelen welke worden beschreven in hoofdstuk 6 toe te passen.

Jaarrond beschermende verblijfplaatsen

In de te kappen bomen zijn geen verblijfplaatsen (nesten, hollen en spleten in de bomen) van categorie 1 t/m 5 soorten aangetroffen. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is niet vereist.

5.3 Effecten Natura 2000-gebied en Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied is op relatief korte afstand tot de EHS en enkele Natura 2000-gebieden gelegen (0 – 1300 tot Landgoederen Oldenzaal en Dinkelland, paragraaf 4.1). Een deel van de EHS ligt tevens in het Natura 2000-gebied. Voor dit gedeelte geldt dat de bescherming van de EHS in de Natura 2000-gebieden geheel wordt ondervangen door de bescherming van het Natura 2000-gebied.

5.3.1 Natura 2000-gebied

Storingsfactoren

Inleiding

In de volgende paragrafen worden de effecten beschreven van het voorgenomen project op de habitattypen en habitat- en vogelrichtlijnsoorten waarvoor Dinkelland en Landgoederen Oldenzaal zijn aangewezen en aangemeld. Andere Natura 2000-gebieden zijn op meer dan 3 km van de plangebieden gelegen. Effecten op deze

gebieden worden op voorhand uitgesloten en worden dan ook niet getoetst. In navolgende tekst wordt ingegaan op effecten die mogelijk op kunnen treden. In de daaropvolgende paragrafen worden de effecten van de het project bepaald.

Storingsfactoren

In deze paragraaf wordt kort ingegaan op de activiteiten van het project welke mogelijk effecten hebben op de beschermde natuurwaarden uit de Natura-2000 gebieden.

Hieronder is, met behulp van de effectenindicator zoals opgesteld door het Ministerie van LNV (zie ook Broekmeyer *et al.*, 2005 en aanvullingen in LNV, 2009), bepaald welke storingsfactoren van invloed kunnen zijn, waarbij de in hoofdstuk 5 beschreven werkzaamheden leidend zijn. Met andere woorden, welke effecten zijn redelijkerwijs te verwachten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden.

De effectenindicator onderscheidt 19 verschillende storingsfactoren. Hieronder worden deze beknopt besproken in relatie tot de voorgenomen werkzaamheden.

Oppervlakteverlies (1)

Bedoeld is de fysieke afname van het oppervlak (potentieel) leefgebied voor soorten en habitattypen. De voorgenomen activiteiten spelen zich tijdens de werkzaamheden in een heel klein deel van het Natura 2000-gebied af (W3). Het gaat hier om enkele vierkante meter. Hier zullen enkele bomen gekapt worden en zal de sloot een klein stukje verplaatst worden. De weg zal echter niet in het Natura 2000-gebied komen te liggen. Een stuk habitattype "Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)" is nabij het plangebied gelegen. Hier zal echter niet in gewerkt worden. Andere habitattypen liggen niet in de buurt. Daarnaast wordt niet verwacht dat de kamsalamander gebruikt maakt van dit deel van het gebied. Van oppervlakteverlies als gevolg van het voorgenomen project is daarom geen sprake.

Versnippering (2)

niet verwacht dat de kamsalamander gebruikt maakt van dit het kleine deel van het gebied vlak langs de N342. Van versnippering als gevolg van het voorgenomen project is daarom geen sprake.

Chemische factoren (3 tot en met 7)

Het betreft verzuring, vermesting, verzoeting, verzilting en verontreiniging.

Bedoeld is verzuring of vermesting van bodem of water als gevolg van uitstoot van gassen, waaronder SO₂, NO_x, NH₃ en VOS (Vluchtige Organische Stoffen). Deze emissies kunnen tot over grote afstand worden gedeponneerd. Emissie van met name stikstofoxiden (NO_x) vanuit het wegverkeer kunnen voor verzuring en vermesting zorgen. Het Natura 2000-gebied Landgoederen Oldenzaal in één van de plangebieden gelegen. Daarom zijn effecten niet op voorhand uit te sluiten en worden nader besproken.

Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt. Verzilting treedt op wanneer oplosbare zouten zich ophopen in bodem of water. Via het oppervlaktewater zal geen extra verbinding ontstaan. Effecten als gevolg van verzoeting en verzilting kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Er is sprake van verontreiniging wanneer verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, die van nature niet of in zeer lage concentraties in dat gebied voorkomen. Bij het project komen waarschijnlijk wel enige verontreinigde stoffen vrij, maar gaat dit om minieme hoeveelheden welke vanuit gezondheid en andere wetgeving al strikt gereguleerd zijn. Meetbare effecten als gevolg van verontreiniging kunnen dus op voorhand worden uitgesloten.

Fysische factoren (8 tot en met 12)

Het betreft verdroging, vernatting, verandering van stroomsnelheid, verandering overstromingsfrequentie en verandering van de dynamiek van het substraat. Verdroging en vernatting hebben respectievelijk betrekking op het verlagen dan wel verhogen van de grondwaterstand door menselijk handelen. De overige factoren hebben betrekking op natuurlijke dynamiek in ecosystemen, zoals windwerking.

Het voorgenomen project grijpt niet in op de natuurlijke dynamiek van de ecosystemen in het Natura 2000-gebied. Daarnaast zal er niets aan de waterhuishouding aangepast worden. Effecten door verdroging, vernatting, verandering van stroomsnelheid, verandering overstromingsfrequentie en verandering van de dynamiek van het substraat zijn dan ook niet aan de orde.

Verstorende factoren (13 tot en met 17)

Bedoeld zijn effecten als gevolg van geluid, licht, trillingen, optische verstoring en mechanische effecten.

Zoals besproken bij oppervlakteverlies (1) zullen de werkzaamheden niet plaats vinden in een habitatype waarvoor het Natura 2000-gebied is aanwezen en in het leefgebied van de kamsalamander. Daarnaast wordt er ervan uitgegaan dat er 's nachts niet gewerkt wordt. Optische verstoring, lichtverstoring en mechanische effecten zijn daarom niet van toepassing.

Mogelijk dat tijdens de aanlegfase een tijdelijke toename van trillingen en geluid optreedt. Hierdoor kunnen effecten ten aanzien van geluid en trillingen niet op voorhand worden uitgesloten en worden deze onder de nadere effectbeoordeling besproken.

Populatiedynamiek (18)

De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatieopbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld op de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door bijvoorbeeld wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij. Dit vindt niet plaats waardoor veranderingen van populatiedynamiek dan ook niet aan de orde zijn.

Verandering in soortensamenstelling (19)

Dit is van toepassing wanneer er sprake is van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc. Dit vindt niet plaats, waardoor deze storingsfactor dan ook niet aan de orde is.

Nadere effectbeoordeling

Stikstofdepositie

De aanpassingen aan de N342 kunnen mogelijk een toename in stikstofdepositie tot gevolg hebben in het omliggende gebied. Het gaat hierbij voornamelijk om stikstofoxiden (NO_x) vanuit het wegverkeer. Emissies van andere vermestende of verzurende stoffen als ammoniak (NH_3) of zwaveldioxide (SO_2) vanuit het wegverkeer zijn verwaarloosbaar. De depositie van stikstof kan negatieve gevolgen hebben voor de natuurwaarden in de omliggende Natura 2000-gebieden.

Tallose studies hebben negatieve ecologische effecten van stikstofdepositie aangetoond, waaronder een verminderde soortendiversiteit en het verdringen van zeldzame soorten uit de vegetatie door stikstofminnende soorten (Aerts & Berendse 1988, Bobbink *et al.* 2003, Tomassen *et al.* 2003). De belangrijkste directe effecten van stikstofdepositie op vegetaties zijn eutrofiëring, verzuring en een verhoogde gevoeligheid voor secundaire stressfactoren zoals ziekten en droogte (Bobbink *et al.* 2003).

De mate waarin effecten optreden hangt af van verschillende abiotische factoren als bodemvochtigheid, kationenbeschikbaarheid van de bodem, fosforlimitatie enz. Hoge stikstofdeposities leiden meestal tot een verarming van de vegetatie door de dominantie van snelgroeiende, stikstofminnende soorten als brandnetel en grassen. Veel zeldzame soorten van voedselarme milieus zullen hierdoor verdwijnen. In voedselarme biotopen als hoogvenen en heidegebieden kunnen hoge N deposities leiden tot invasie door berken en grassen, met name pijpenstrootje en bochtige smele. Als voorbeeld; Stevens *et al.* (2004) vonden bijvoorbeeld een lineaire afname in soortenrijkdom in Britse graslanden, waarbij een depositie van 17 kg N ha/jr leidde tot een reductie in soortenrijkdom van 23% ten opzichte van graslanden met een lage depositie. Het moet worden opgemerkt dat het verdwijnen van soorten uit de vegetatie niet altijd zichtbaar hoeft te zijn in gegevens over soortenrijkdom; zo kan een toename van nitrofiële soorten compenseren voor het verlies van andere soorten (Bobbink 2004). Stikstofdepositie leidt in die gevallen tot een verandering van soortensamenstelling in plaats van soortenrijkdom.

De omliggende Natura 2000-gebieden hebben tot doel om enkele in Nederland bedreigde Habitattypen te beschermen. Veel van deze habitattypen zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor stikstofdepositie. In verscheidene rapporten van Alterra worden de kritische depositiewaarden voor stikstof voor verschillende habitattypen en natuurgebieden onderzocht. De kritische depositiewaarde (KDW) is gedefinieerd als 'de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie' (Van Dobben & Van Hinsberg 2008).

In tabel 5.1 staan de kritische depositiewaarden van alle Habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen. De waarden zijn afkomstig uit Van Dobben & Van Hinsberg (2008).

Tabel 5.1 Kritische depositiewaarden van de relevante Habitattypen

Gebied	Code	Naam	KDW (mol)
Landgoederen Oldenzaal	H9160_A	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	1400
Landgoederen Oldenzaal	H9190	Oude eikenbossen	1100
Landgoederen Oldenzaal	H91E0_C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	1860
Dinkelland	H3130	Zwakgebufferde vennen	410
Dinkelland	H4010_A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1300
Dinkelland	H4030	Droge heiden	1100
Dinkelland	H6120	Stroomdalgraslanden	1250
Dinkelland	H6230	Heischrale graslanden	830
Dinkelland	H6410	Blauwgraslanden	1100
Dinkelland	H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	1600
Dinkelland	H91E0_C	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	1860

Zoals blijkt uit tabel 5.1 zijn vrijwel alle habitattypen gevoelig en meestal zeer gevoelig voor stikstofdepositie en de hieruit voortvloeiende vermesting en verzuring.

De gemiddelde stikstofdepositie, ook wel vermestende depositie genoemd, ligt in de omgeving van de Natura 2000-gebieden tussen de 1600 – 2000 mol per hectare per jaar (cijfers RIVM). Hieruit is op te maken dat de achtergronddepositie hoger is dan de kritische depositie. Een verdere toename is dus zeker ongewenst.

Door veranderingen van de kruispunten en afslagen zal het verkeer echter niet toenemen maar plaatselijk wel veranderen (Royal Haskoning, 2011). Zo zal er plaatselijk meer over de parallelweg gereden worden. De maximum snelheid is hier 60 km/h, terwijl deze op de hoofdweg op 80 km/h is ingesteld. Tevens zal er geen extra verkeersbeweging in de richting van de Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Tevens zal de doorstroming van het verkeer op de hoofdrijbaan, verbeterd worden. Uiteindelijk zorgen de toekomstige plannen niet voor een toename van stikstofdepositie en zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden Dinkelland en Landgoederen Oldenzaal uit te sluiten.

Geluidsverstoring en trillingen

Mogelijk dat tijdens de aanlegfase een tijdelijke toename van geluid en trillingen optreedt. In de gebruikersfase is deze te verwaarlozen. Gezien de soort werkzaamheden zal enkel op kleine afstand een geluids- en trillingentoename merkbaar zijn. Daarnaast rijdt er dagelijks constant verkeer over de N342. Hierdoor zal de externe werking van de werkzaamheden in de plangebieden tijdens de uitvoering naar

verwachting deels uitdoven en wegvallen tegen de al bestaande externe werking. De toename zal zeer gering zijn.

Het natura 2000-gebied Dinkelland is op meer dan een kilometer van de plangebieden gelegen. Gezien de afstand en aard van de toename zijn effecten op dit gebied zeker uit te sluiten.

Het Natura 2000-gebied Landgoederen Oldenzaal is vlak naast de plangebieden gelegen. Dit gebied is aangewezen voor meerdere habitattypen en de kamsalamander. Habitattypen zijn niet gevoelig voor geluidsverstoring en trillingen. Voor de kamsalamander is dit onbekend. Van deze soort wordt echter niet verwacht dat deze soort in of aan de rand van de plangebieden voorkomt. Gezien dit feit en de geringe toename zijn effecten op deze soort uit te sluiten.

Samenvatting

Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden Dinkelland en Landgoederen Oldenzaal als gevolg van het voorgenomen plannen zijn uit te sluiten.

5.4 Toetsing aan de EHS

5.4.1 Inleiding

In onderstaande paragraaf worden effecten op de EHS besproken. Zoals in figuur 4.1 is te zien is de geplande weg in de EHS is gelegen.

De belangrijkste criteria voor de beoordeling van effecten van een ingreep op de EHS zijn:

- Geen netto verlies in oppervlakte, samenhang of kwaliteit.
- Behoud van ambitie.

Hierbij zijn de volgende aandachtspunten belangrijk:

- Zowel de actuele natuurwaarden als het vastgelegde natuurdoel zijn relevant.
- Natuurwaarden worden in de EHS primair afgemeten aan doelsoorten en natuurlijkheid.

5.4.2 Beleid EHS

In 2009 heeft LNV, samen met provincies en terreinbeherende organisatie, een nieuwe natuurtypologie, de Index Natuur en Landschap, opgezet. Deze is nog steeds in ontwikkeling. De typologie bestaat voornamelijk uit 23 natuurtypen op het hoogste aggregatieniveau, waarvan 17 voor natuurgebied, 4 voor landschapselementen en 2 voor agrarisch natuurgebied. Deze natuurtypen zijn onderverdeeld in beheertypen, respectievelijk 47 beheertypen voor natuur, 20 voor landschap en 5 voor agrarische natuur. De natuurtypen zijn vooral bedoeld voor landelijke sturing en rapportage; de beheertypen vooral voor sturing, monitoring en evaluatie op gebiedsniveau. De beschrijvingen van de beheertypen zijn in 2010 opgesteld waarbij ook een vertaling gemaakt is naar de onderliggende natuurdoeltypen. Het kruispunt W2 Paasbergweg en

de op- en afritten zijn voor een klein deel in de EHS gelegen. In totaal gaat het hier om ongeveer 0,03 hectare. Op de site van de provincie Overijssel is te zien dat deze delen van de EHS uit het natuurbeheertype N16.01 Droog bos met productie, N06.04 Vochtige heide en N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos bestaat. Het deel wat aangewezen is als vochtige heide bestaat uit een landbouwgrond perceel en is dus nog niet ingericht.

5.4.3 Effecten

De voorgenomen initiatieven zullen voor een zeer kleine netto afname van de EHS zorgen. Door afname van de EHS zal in deze delen de huidige functie achteruitgaan door de kap van bomen en aanleg van asfalt

Daarnaast kunnen de werkzaamheden (in de aanlegfase) en de nieuwe situatie na de werkzaamheden (gebruiksfase) voor een geringe toename van geluid en aanwezigheid van machines (alleen bij de aanlegfase) zorgen. Deze toename is echter zeer gering en zal zeker niet voor significante effecten zorgen. Significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (welke niet verdwijnt) worden niet verwacht.

Wanneer significante effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden niet worden verwacht is compensatie niet verplicht. Echter wordt fysiek ruimtebeslag op de EHS, provinciaal doorgaans wel gecompenseerd. Daarom wordt het aangeraden om dit met de provincie Overijssel te overleggen.

6

MITIGERENDE MAATREGELEN

In dit hoofdstuk worden mogelijke mitigerende maatregelen besproken die eventuele negatieve effecten van bepaalde typen verstoring kunnen voorkomen of beperken.

Tabel 6.1 Mitigerende maatregelen per soort

Soortgroep	Maatregel
Vleermuizen	- De werkzaamheden tijdens de aanlegfase overdag uitvoeren. Indien dit niet mogelijk is dient goed afgestelde verlichting te worden gebruikt zodat verlichting van de bomen wordt vermeden. - Aanbevolen worden om in de gebruiksfase verlichting met een amber ledlamp te gebruiken
Vogels (voor werkzaamheden buiten de bestaande weg)	- Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren, de werkzaamheden voor het broedseizoen starten en continu uit te voeren of het gebied voor het broedseizoen ongeschikt te maken voor broedvogels. - Wanneer er vlak voor of na het broedseizoen wordt begonnen het plangebied controleren op broedvogels.
veldspitsmuis	- Vóór de uitvoer van grondwerkzaamheden dient enkele weken voorafgaand aan de werkzaamheden het werkterrein ongeschikt gemaakt te worden voor veldspitsmuis, door de vegetatie kort af te maaien. - Gedurende de tijd dat werkzaamheden plaatsvinden wordt de vegetatie regelmatig kort gemaaid of op een andere wijze bewerkt om hervestiging te voorkomen. - De werkzaamheden (indien mogelijk) zoveel mogelijk uitvoeren buiten de meest kwetsbare perioden (voortplanting, winterrust) van veldspitsmuis. De voortplantingsperiode van de veldspitsmuis loopt globaal van 15 maart tot 1 augustus en de winterrust globaal van december tot februari. In deze periode is de soort vooral kwetsbaar bij vorst en een sneeuwlaag.
Vissen en amfibieën (zorgplicht)	Voor de werkzaamheden bij de aanleg van de op- en afrit bij hotel-restaurant Dinkeloord zal mogelijk een watervoerend slootje gedempt worden. Mogelijk zijn hier plaatselijk amfibieën of vissen aanwezig. Voor deze soorten geldt de algemene zorgplicht. In het kader van de zorgplicht moeten voor het dempen van de sloot de vissen en amfibieën zoveel mogelijk weggevangen worden in de periode van maart tot half november. Vervolgens dienen de weggevangen individuen op een geschikte locatie te worden uitgezet.
Planten	Zoveel mogelijk buiten de wegberm gaan werken.
Alle soorten	Werken volgens de Gedragscode provinciale infrastructuur.

Zorgplicht

Naast de in tabel 6.1 omschreven noodzakelijk maatregelen dient in het kader van de zorgplicht de periode met overlast zo veel mogelijk te worden beperkt. Het concentreren van werkzaamheden in ruimte en tijd beperkt de schade aan flora en fauna.

In tabel 6.2 is weergegeven in welke periode de werkzaamheden het best uitgevoerd kunnen worden in verband met het broedseizoen en de gevoelige periodes van veldspitsmuis.

Tabel 6.2 **Geschikte perioden voor uitvoeren van werkzaamheden. Periodes zijn indicatief**

Soortgroep	Jan.	Feb.	Mrt	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Broedvogels												
veldspitsmuis												

Toelichting:

Rood	Ontheffing wordt niet verleend. Indien voorafgaand aan het broedseizoen wordt gestart is het (met betrekking tot broedvogel) mogelijk door te werken in het broedseizoen.
Oranje	Minder geschikte periode.
Groen	Optimale periode voor werkzaamheden.

7 CONCLUSIES

- Voor zwaar beschermde vaatplanten, reptielen, amfibieën, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden is het gebied niet geschikt, of deze soorten komen niet in de omgeving voor of zijn niet aangetroffen. Deze zwaar beschermde soorten worden dan ook niet in het plangebied verwacht.
- In het plangebieden komen wel enkele zwaarder beschermde soorten broedvogels, vleermuizen en mogelijk veldspitsmuis voor. Voor deze soorten zijn maatregelen beschreven in hoofdstuk 6.
- Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.
- Significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden niet verwacht.
- Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden als gevolg van het voorgenomen plannen zijn uit te sluiten.

8 LITERATUUR

- Aerts, R. & Berendse, F. (1988). The effect of increased nutrient availability on vegetation dynamics in wet heathlands. *Vegetatio* 76: 63-69.
- Bobbink, R., Hornung, M. & Roelofs, J.G.M. (2003). The effects of air-borne nitrogen pollutants on species diversity in natural and semi-natural European vegetation. *Journal of Ecology* 86: 717-738.
- Bobbink, R. (2004). Plant species richness and the exceedance of empirical nitrogen critical loads: an inventory. Universiteit Utrecht/RIVM.
- Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B., Hoeve, R. en Zollinger R. (1999). De zoogdieren van Overijssel: Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren. Waanders Uitgevers Zwolle, in samenwerking met de Zoogdierenwerkgroep Overijssel en Natuur en Milieu Overijssel.
- Creemers R.C.M. & van Delft, J.J.C.W. (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland - Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey, Leiden.
- De Vlinderstichting, EIS & NVL (2008). Brachytron; Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse Libellen. *Brachytron* 11: 2.
- Limpens, H., Mostert, K. & Bongers, W. (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Vleermuisonderzoek, Utrecht.
- LNv (1998) Flora- en faunawet, Ministerie van LNv, Den Haag.
- RAVON. (2010). RAVON 38. jaargang 12, nummer 4. december 2010.
- Royal Haskoning. (2011). Duurzaam Veilige inrichting N 342 Wegvak Oldenzaal – Denekamp. Ing. R. (Rifai) Sahebali. Concept. 26 oktober 2011.
- Stevens, C.J., Dise, N.B., Mountford, J.O. & Gowing, D.J. (2004). Impact of nitrogen deposition on the species richness of grasslands. *Science* 303: 1876-1879.
- Tomassen, H.B.M., Smolders, A.J.P., Lamers, L.P.M. & Roelofs, J.G.M. (2003). Stimulated growth of *Betula pubescens* and *Molinia caerulea* on ombrotrophic bogs: role of high levels of atmospheric nitrogen deposition. *Journal of Ecology* 91: 357-370.
- Van Dobben, H. en Van Hinsberg, A. (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654, Alterra, Wageningen.
- Zoogdierenwerkgroep Overijssel & diverse auteurs (2011) Zoogdieratlas van Overijssel.

Websites

- Libellennet (2011). <http://www.libellennet.nl>. december 2011.
- LNV (2011) <http://www.hetInvloket.nl>. december 2011.
- Omgevingsvisie Overijssel (2011) <http://www.overijssel.nl/thema's/ruimte-wonen/omgevingsvisie-0/>. september 2011
- RAVON. (2011). <http://www.ravon.nl>. december 2011.
- Vlindernet (2011). <http://www.vlindernet.nl>. december 2011.
- Vlinderstichting (2011). <http://vlinderstichting.nl/vlinders.php?id=296>. September 2011.
- Zoogdieratlas. (2011). <http://www.zoogdieratlas.nl>. december 2011.
- Zoogdierenvereniging. (2011). Zoogidervereniging 2011 <http://www.zoogdiervereniging.nl/node/1145>. december 2011

Bijlage 1 **Toetsingskader**

TOETSINGSKADER

Inleiding natuurwetgeving

De natuurwetgeving in Nederland kent twee sporen: de soortenbescherming en de gebiedsbescherming. Hiervoor zijn twee wetten actief, de Flora- en faunawet (soortenbescherming) en de Natuurbeschermingswet 1998 (gebiedsbescherming). In beide wetten zijn naast het nationale natuurbeschermingsbeleid ook tal van internationale verdragen en richtlijnen verankerd, zoals: Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Conventie, Conventie van Bonn en CITES. In dit rapport wordt aan de Flora- en faunawet getoetst. Daarnaast ligt de EHS en een Natura 2000-gebied in de buurt van het plangebied. De effecten op de EHS en Natura 2000-gebied worden ook besproken in dit document.

Flora- en faunawet

Inleiding

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland door middel van een aantal verbodsbepalingen (zie tabel 1). In de wet zijn soorten opgenomen die op landelijk dan wel op Europees niveau zeldzaam en/of bedreigd zijn of worden. De Flora- en faunawet beoogt niet het in stand houden van een statische populatiegrootte, maar wel het functioneren van de betreffende populatie. Zo kan in sommige gevallen ook met een kleiner aantal individuen de populatie duurzaam blijven voortbestaan. Dit is onder andere afhankelijk van de talrijkheid van de soort, maar ook van zijn flexibiliteit om andere gebieden te bereiken en te koloniseren.

Beschermingscategorieën

Afhankelijk van zeldzaamheid en bedreiging zijn de soorten verdeeld over drie beschermingscategorieën. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) artikel 75 in werking getreden, waarmee drie beschermingsregimes zijn vastgesteld. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën.

De 1^e categorie betreft beschermde soorten die in Nederland algemeen voorkomen. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, waaronder de geplande werkzaamheden vallen, geldt een algemene vrijstelling en is geen ontheffing nodig. Voor deze soorten is er geen noodzaak voor inventarisaties. Soorten van de tweede en derde categorie zijn strenger beschermd. Voor deze soorten geldt een ontheffingsplicht bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Bij het afwegingskader is informatie over de verspreiding van de betreffende soort noodzakelijk.

Voor de soorten, genoemd in tabel 2 van de Flora- en faunawet, is een 'lichte toets' noodzakelijk, tenzij gewerkt wordt met een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. In de lichte toets moet er voor worden gezorgd dat de gunstige staat van instandhouding wordt gegarandeerd en de activiteit moet een redelijk doel dienen. Er geldt voor soorten uit deze beschermingscategorie dat er geen ontheffing noodzakelijk is, zolang er wordt gewerkt met een goedgekeurde gedragscode.

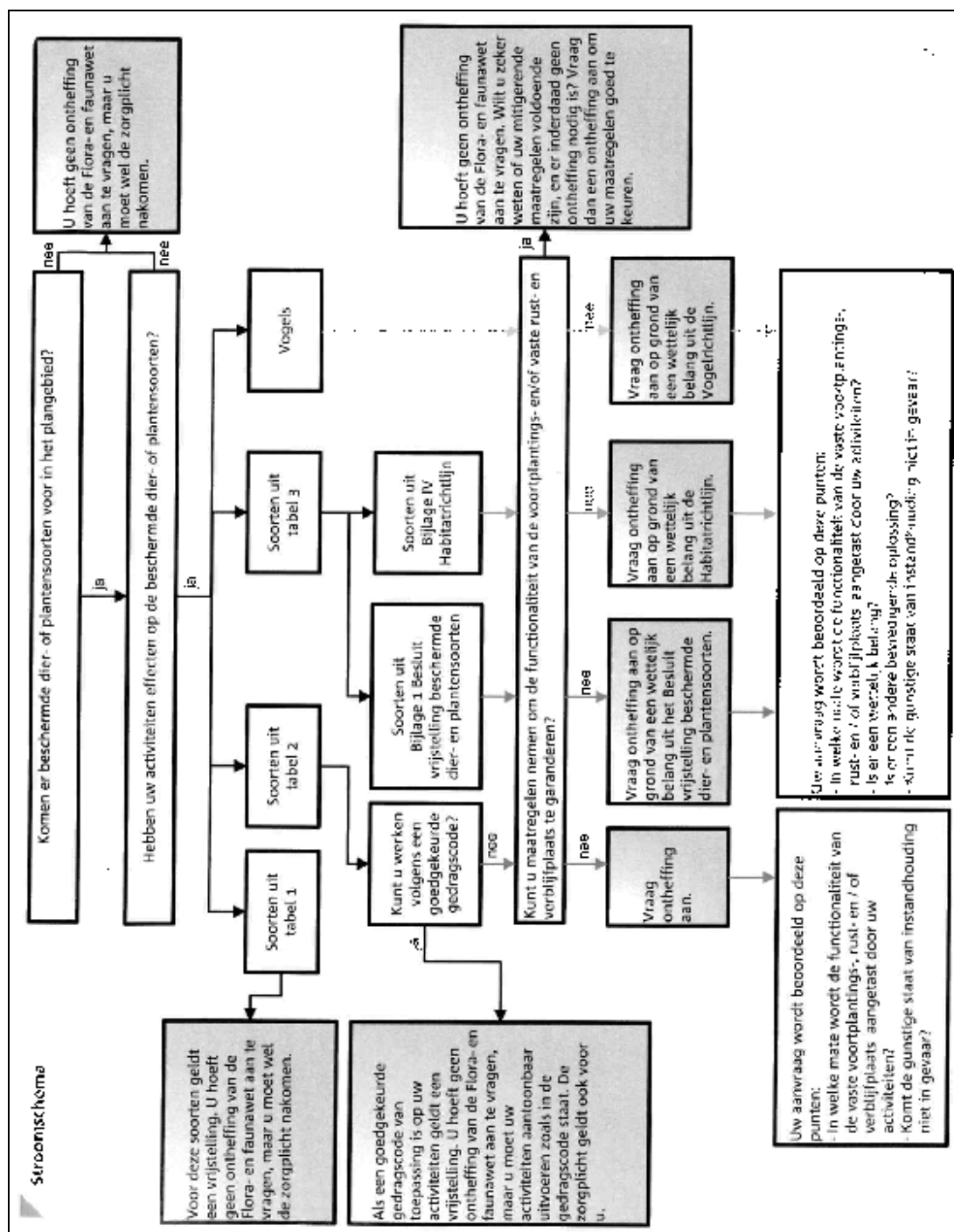
Voor soorten, genoemd in tabel 3, geldt een 'zware toets'. Er mag hierin geen andere bevredigende oplossing zijn voor de geplande activiteit, de gunstige staat van in standhouding dient te worden gewaarborgd en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. De gunstige staat van instandhouding van soorten uit bijlage 4 van de Habitatrichtlijn dient lokaal beoordeeld te worden. Voor de overige soorten uit tabel 3 is de landelijke populatie van belang.

Tabel 1. Relevante verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 2 (zorgplicht)	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Artikel 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
Artikel 13	Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort, ..., te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, ..., binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Beoordelingskader Flora- en faunawet

Onderstaand stroomschema geeft weer welke stappen er doorlopen dienen te worden om vast te stellen of er een ontheffingsplicht is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Indien er beschermde soorten aanwezig zijn in het plangebied en de activiteiten hebben een mogelijk negatief effect, dient te worden vastgesteld of het project kan worden uitgevoerd, waarbij een overtreding van de Flora- en faunawet wordt voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen.

Figuur 1. Stroomschema

Mitigerende maatregelen

Het is mogelijk om een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen door, vóórdat de werkzaamheden van start gaan, voorzorgsmaatregelen te treffen.

Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkomen van de negatieve gevolgen van een activiteit. Dit moet gebeuren binnen het plangebied en voor de soorten die daar voorkomen. Het dient te worden voorkomen dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort wordt aangetast.

Er zijn tien punten die kunnen worden gebruikt ter ondersteuning van de vraag of de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de betreffende soort behouden blijft door het nemen van mitigerende maatregelen:

1. De plek of het gebied wordt met een zekere mate van bestendigheid gebruikt. Er is geen sprake van incidenteel gebruik, maar van een vaste rust- en verblijfplaats.
2. De plek of het gebied blijft voorzien in alles wat nodig is voor een specifiek individueel dier in dat gebied en voor alle exemplaren van de populatie ter plekke, om succesvol te kunnen voortplanten of om te kunnen rusten.
3. Er is op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, een achteruitgang van de ecologische functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats. De diverse functies die een gebied heeft dienen behouden te blijven.
4. Door mitigerende maatregelen worden negatieve effecten uitgesloten. Dit kunnen negatieve effecten zijn op zowel de kwaliteit als de kwantiteit van functies in het gebied.
5. Mitigerende maatregelen zijn preventief. Dit houdt dus in dat in voorkomende gevallen de mitigatie niet alleen al aanwezig is, maar ook functioneert.
6. Mitigerende maatregelen moeten leiden tot een verbetering of behoud van de ecologische functionaliteit van het gebied (kwantitatief/kwalitatief) voor de betreffende soort.
7. Het positieve effect van mitigatie geeft in evenredige ruimte voor de negatieve effecten van de ingreep. De duurzame ecologische functionaliteit mag op geen enkel moment slechter worden.
8. Het succes van mitigerende maatregelen moet met een hoge mate van zekerheid vóóraf vaststaan en wordt beoordeeld aan de hand van ecologische criteria.
9. De staat van instandhouding en de zeldzaamheid van een diersoort zijn van belang bij het treffen van mitigerende maatregelen.
10. De controle op het effect van de maatregelen is een onderdeel van het ecologisch werkprotocol.

Indien er voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen dieren gevangen en verplaatst moeten worden, is dat geen overtreding van artikel 9 (vangen) en 13 (verplaatsen). Het is namelijk niet de bedoeling om dieren aan de natuur te onttrekken. Het is toegestaan om soorten te verplaatsen uit de directe gevarenszone naar een vergelijkbaar habitat in de directe omgeving. Dit moet gebeuren binnen de daarvoor benodigde tijd. De soorten dienen ook in één keer te worden verplaatst, zonder onnodig oponthoud. Het vangen en verplaatsen dient te gebeuren buiten de kwetsbare periode van de betreffende soort. Het vangen en verplaatsen dient te gebeuren door of onder de begeleiding van een ter

zake kundige. Dit bovenstaande geldt niet voor stressgevoelige dieren, zoals muizen, vleermuizen en vogels.

Ontheffingsplicht

Er geldt een ontheffingsplicht als de functionaliteit van voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet kan worden gegarandeerd door het nemen van mitigerende maatregelen. Dit geldt voor soorten uit tabel 3 en voor soorten uit tabel 2 indien er niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

Belangrijke vragen voor het verkrijgen van een ontheffing zijn:

1. In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
2. Is er een wettelijk belang (niet bij soorten uit tabel 2)?
3. Is er een andere bevredigende oplossing?
4. Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Er is in onderstaande tabel weergegeven voor welk wettelijk belang een ontheffing kan worden aangevraagd. Dit verschilt tussen bijlage 4-soorten van de Habitatrichtlijn, Vogelsoorten en bijlage 1 soorten (alleen nationaal beschermd).

Tabel 2. Ontheffing op grond van het wettelijk belang

Wettelijk belang	Bijlage 1 soorten	Bijlage 4 soorten	Vogelsoorten
Bescherming van flora en fauna	x	x	x
Veiligheid van het luchtverkeer	-	-	x
Volksgezondheid/Openbare veiligheid	x	x	x
Dwingende redenen van groot openbaar belang	x	x	-
Ruimtelijke inrichting/ontwikkeling	x	-	-

Vogels

De bescherming van vogels nemen binnen de Flora- en faunawet een aparte positie in. In de Flora- en faunawet is de bescherming van de meeste vogelsoorten gericht op de nesten van broedvogels. Dit houdt in dat de nesten van broedvogels gedurende het broedseizoen zijn beschermd. Het is gedurende het broedseizoen verboden om de nesten van broedvogels te verstoren en/of weg te nemen.

De vogelnesten vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Buiten het broedseizoen zijn nesten van de meeste vogelsoorten *niet* beschermd. Een ontheffing is niet noodzakelijk als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats vinden en ook niet als er maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat er zich vogels vestigen op de bouwplaats. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen (zie kader).

Broedseizoen

Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeachte de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. De periode tot begin oktober kan theoretisch door broedvogels nog gebruikt worden als een broedperiode. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Er geldt echter voor een aantal vogelsoorten een uitzonderingspositie op het bovenstaande. Deze vogelsoorten zijn ingedeeld in een aantal categorieën en deze zijn gedurende het gehele seizoen beschermd en dan gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de flora- en faunawet:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of habitat. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels (geen kolonievogels), die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (kerkuil, ooievaar, slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (boomvalk, buizerd, ransuil).
5. Nesten van vogels, die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar ervoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar dan wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, maar vragen wel extra onderzoek, omdat ze wel jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de soorten die vallen binnen bovenstaande beschermingscategorieën. Twee belangrijke vragen bij de beoordeling of er voor de soorten uit de bovenstaande categorieën een ontheffing noodzakelijk is zijn de volgende:

- Is er voor de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een natuurlijk alternatief nest te vinden?
- Is er voor de soort voldoende mogelijkheid om met succes een kunstmatig alternatief nest aan te bieden?

Tabel 3. Vogelsoorten met speciaal beschermingsregiem

Soort	Koloniebroeder	In bebouwde omgeving aanwezig?	Aanwezig in (beschermde) natuurgebieden?	Categorie vast nest
Steenuil	Nee	Ja	Nee	1
Gierzwaluw	Ja	Ja	Nee	2
Roek	Ja	Ja	Nee	2
Huismus	Ja	Ja	Nee	2
Grote gele kwikstaart	Nee	Nee	Ja	3
Kerkuil	Nee	Ja	Nee	3
Oehoe	Nee	Nee	Ja	3
Ooievaar	Nee	Ja	Nee	3
Slechtvalk	Nee	Ja	Ja	3
Boomvalk	Nee	Nee	Ja	4
Buizerd	Nee	Nee	Ja	4
Havik	Nee	Nee	Ja	4
Ransuil	Nee	Nee	Ja	4
Sperwer	Nee	Nee	Ja	4
Wespendief	Nee	Nee	Ja	4
Zwarte wouw	Nee	Nee	Ja	4
Blauwe reiger	Ja	Ja	Ja	5
Boerenzwaluw	Nee	Ja	Nee	5
Bonte vliegenvanger	Nee	Ja	Ja	5
Boomklever	Nee	Ja	Ja	5
Boomkruiper	Nee	Ja	Ja	5
Bosuil	Nee	Nee	Ja	5
Brilduiker	Nee	Nee	Ja	5
Draaihals	Nee	Nee	Ja	5
Eidereend	Nee	Nee	Ja	5
Ekster	Nee	Ja	Nee	5
Gekraagde roodstaart	Nee	Ja	Ja	5
Glanskop	Nee	Ja	Ja	5
Grauwe vliegenvanger	Nee	Ja	Ja	5
Groene specht	Nee	Nee	Ja	5
Grote bonte specht	Nee	Nee	Ja	5
Hop	Nee	Nee	Ja	5
Huiszwaluw	Nee	Ja	Nee	5
IJsvogel	Nee	Nee	Ja	5
Kleine bonte specht	Nee	Nee	Ja	5
Kleine vliegenvanger	Nee	Ja	Ja	5
Koolmees	Nee	Ja	Ja	5
Kortsnavelboomkruiper	Nee	Ja	Ja	5
Oeverzwaluw	Nee	Ja	Ja	5
Pimpelmees	Nee	Ja	Ja	5
Raaf	Nee	Nee	Ja	5
Ruigpootuil	Nee	Nee	Ja	5
Spreeuw	Nee	Ja	Ja	5
Tapuit	Nee	Nee	Ja	5

Soort	Koloniebroeder	In bebouwde omgeving aanwezig?	Aanwezig in (beschermde) natuurgebieden?	Categorie vast nest
Torenvalk	Nee	Ja	Ja	5
Zeearend	Nee	Nee	Ja	5
Zwarte kraai	Nee	Ja	Ja	5
Zwarte mees	Nee	Ja	Ja	5
Zwarte roodstaart	Nee	Ja	Ja	5
Zwarte specht	Nee	Nee	Ja	5

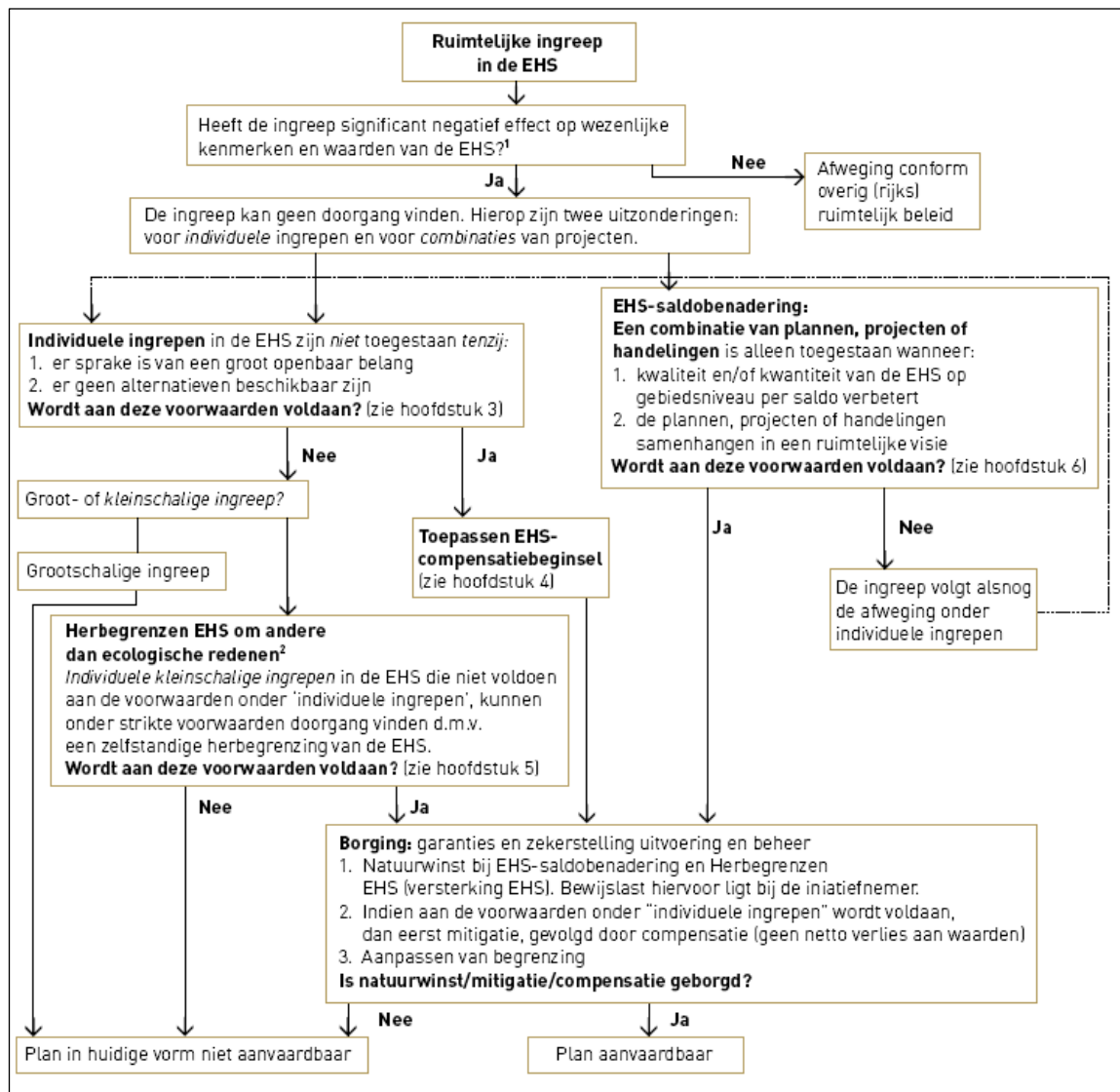
Zorgplicht

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten de zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

EHS

De vorming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een concrete uitwerking van De Nota Ruimte (2005) en de Nota Natuur voor mensen, Mensen voor Natuur (2000). Het ruimtelijke beschermingsbeleid voor de EHS is gericht op het in stand houden van kenmerken en waarden die wezenlijk zijn voor behoud, herstel en ontwikkeling van de EHS-gebieden. Ter versterking van de samenhang van de grotere eenheden binnen de EHS worden 'robuuste verbindingen' nader uitgewerkt. Binnen de robuuste verbindingen is naast de functie natuur ook plaats voor functies als recreaties, waterbeheer, landschap en cultuurhistorie.

Binnen EHS gebieden geldt het 'nee, tenzij' principe. Voorgenomen plannen of projecten kunnen slechts dan plaatsvinden, wanneer de wezenlijke kenmerken en waarden niet worden aangetast. Eventuele nadelige gevolgen moeten worden gemitigeerd en resterende schade moet worden gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij' principe kan de ingreep niet plaatsvinden. Het toetsingskader voor EHS gebieden wordt samengevat in figuur 2.

Figuur 2. Toetsingskader EHS. Bron: Ministerie van LNV & VROM, spelregels EHS

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Deze wet is een wijziging op de eerdere Natuurbeschermingswet 1998 waardoor ook internationale verplichtingen uit Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en diverse verdragen in de nationale regelgeving zijn verankerd. De Speciale Beschermingszones die in het kader van de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn zijn vastgesteld, worden ook wel Natura 2000-gebieden genoemd.

Voor kwetsbare soorten en habitattypen zijn Natura 2000-gebieden aangewezen. Deze bescherming is specifiek; dat wil zeggen als een gebied voor bepaalde broedende vogelsoorten is aangewezen, bijvoorbeeld de roerdomp, genieten niet broedende individuen van deze soort in principe geen directe bescherming op grond van de Natuurbeschermingswet.

De nieuwe Natuurbeschermingswet bepaalt dat voor ieder Natura 2000-gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld, waarin heldere Instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Deze beschrijven per soort en/of habitatype wat de doelen zijn om de natuurwaarden in een 'gunstige staat van instandhouding' te brengen en/of te behouden.

In dit rapport zal worden onderzocht of de voorgenomen werkzaamheden significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen met zich mee brengt. Hierbij wordt, conform de Handreiking Natuurbeschermingwet 1998, de staat van instandhouding als gunstig beoordeeld indien:

- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven;
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te worden;
- er een voldoende groot habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitat kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning.

Dit geldt niet alleen voor activiteiten binnen het beschermde gebied. Ook activiteiten die in de omgeving van een beschermd gebied plaatsvinden, kunnen een negatieve invloed hebben op het beschermde gebied. Er is dan sprake van externe werking.

Habitattoets

Van nieuwe activiteiten in de vorm van plannen en/of projecten die in of rondom een Natura 2000-gebied plaatsvinden, moet getoetst worden of deze mogelijk negatieve effecten hebben op de soorten en/of habitatypen en daarmee ingaan tegen de instandhoudingsdoelen. De habitattoets stelt vast of, en zo ja onder welke voorwaarden, een menselijke activiteit in en rondom een Natura 2000-gebied kan worden toegelaten. Meer concreet heeft de habitattoets de volgende twee beoogde doelen:

- Zekerheid bieden dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast.
- Zekerheid bieden dat een verslechtering van de kwaliteit van natuurlijke habitats en habitats van soorten, dan wel verstoring van soorten, niet optreedt.

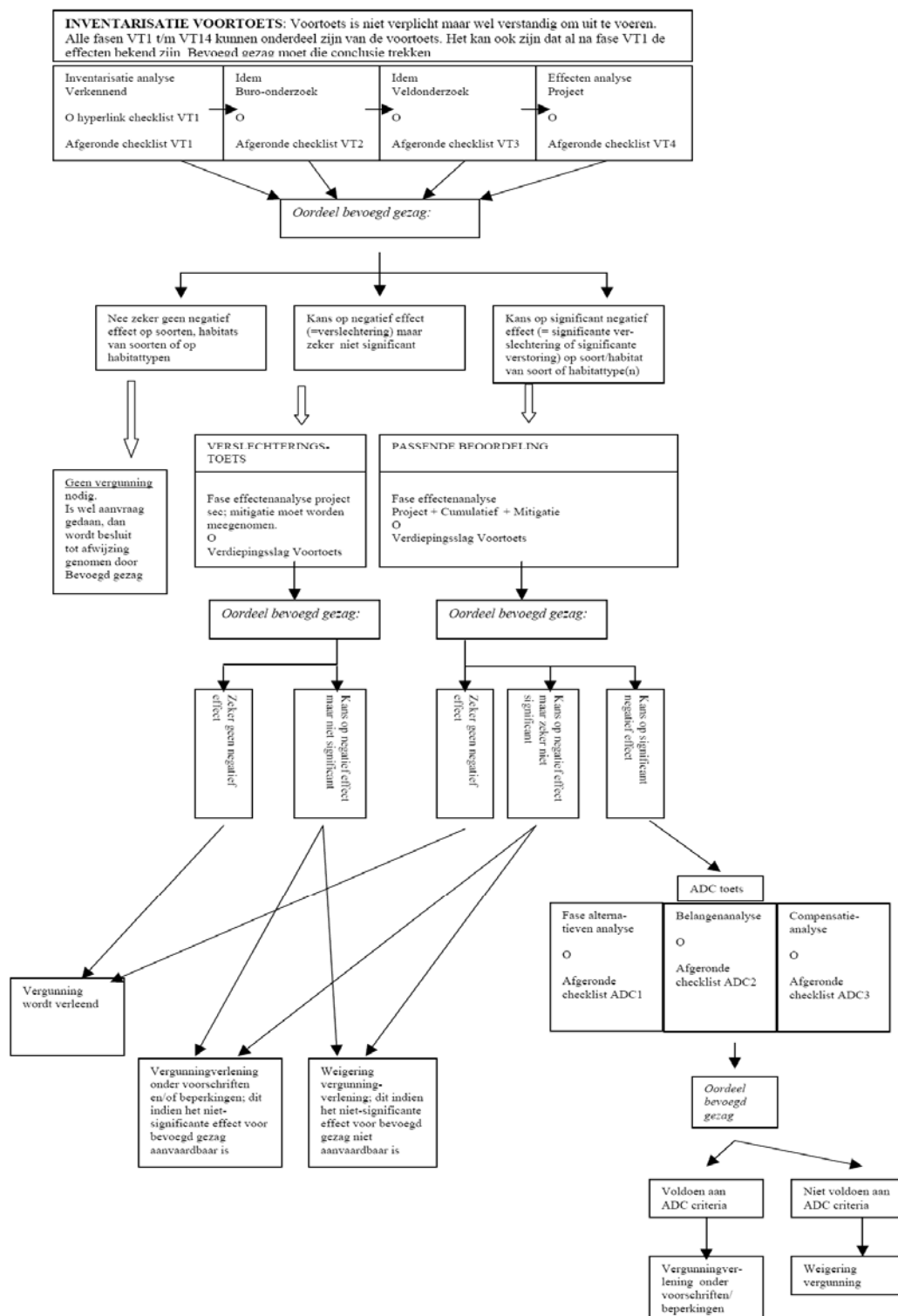
De habitattoets bestaat uit een drietal onderdelen:

- Oriëntatiefase en vooroverleg.
- Vergunningverlening via een Verslechteringstoets.
- Vergunningverlening via een Passende Beoordeling en toetsing aan de ADC-criteria (alternatieven, dwingende reden, compensatie).

In figuur 3 zijn deze fases in hun onderlinge samenhang weergegeven.

De habitattoets bevindt zich op dit moment in de eerste fase: de oriëntatiefase. In deze eerste stap wordt de vraag beantwoord of de voorgenomen activiteit mogelijk negatieve effecten heeft op de beschermde natuurwaarden. Indien negatieve effecten zijn uit te sluiten, is de habitattoets voltooid en kan het project of plan worden voortgezet zonder vergunning. Wanneer negatieve effecten niet zijn uit te sluiten, is voor de voortgang van het project een vergunning noodzakelijk. Bij de vergunningaanvraag moet nagegaan worden of de effecten gemitigeerd kunnen worden en of ze al dan niet van significant negatieve betekenis zijn voor de gunstige staat van instandhouding van de populaties in het beschermde gebied.

Figuur 3 Schematische weergaven van de onderdelen van de habitattoets
(bron: Ministerie van LNV)

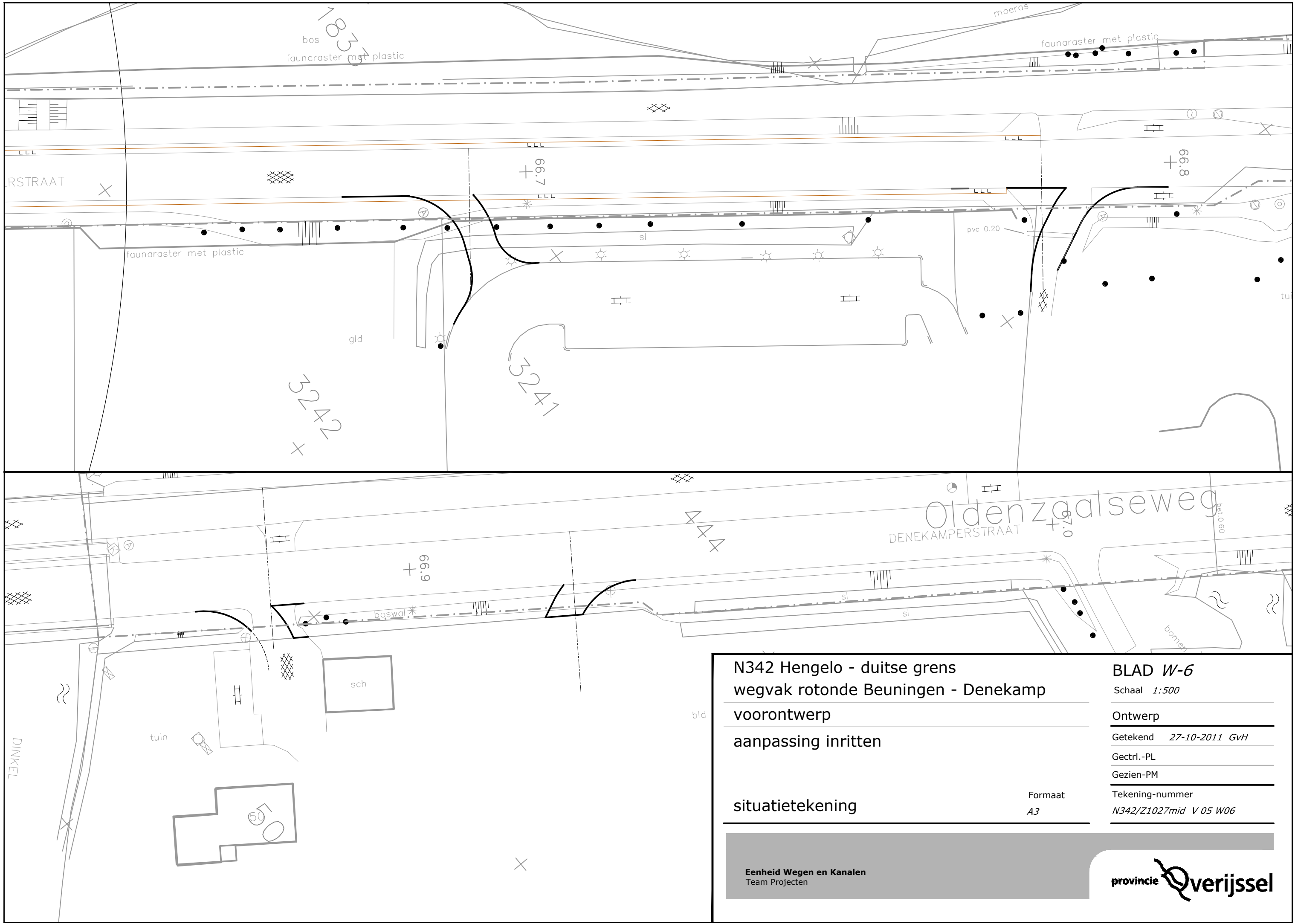
Bijlage 2

Kaarten + maatregelen

N342 Hengelo - dutse grens		BLAD W-6	
wegvak rotonde Beuningen - Denekamp		Schaal 1:500	
voorontwerp		Ontwerp	
aanpassing inritten		Getekend 09-12-2011 GvH	
		Gectrl.-PL	
		Gezien-PM	
situatietekening		Formaat A3	Tekening-nummer N342/Z1209mid V 05 W06

N342 Hengelo - duitse grens
wegvak rotonde Beuningen - Denekamp
voorontwerp
aanpassing inritten

situatietekening

Formaat
A3

BLAD *W-6*

Schaal 1:500

Ontwerp

Getekend 27-10-2011 GvH

Gectrl.-PL

Gezien-PM

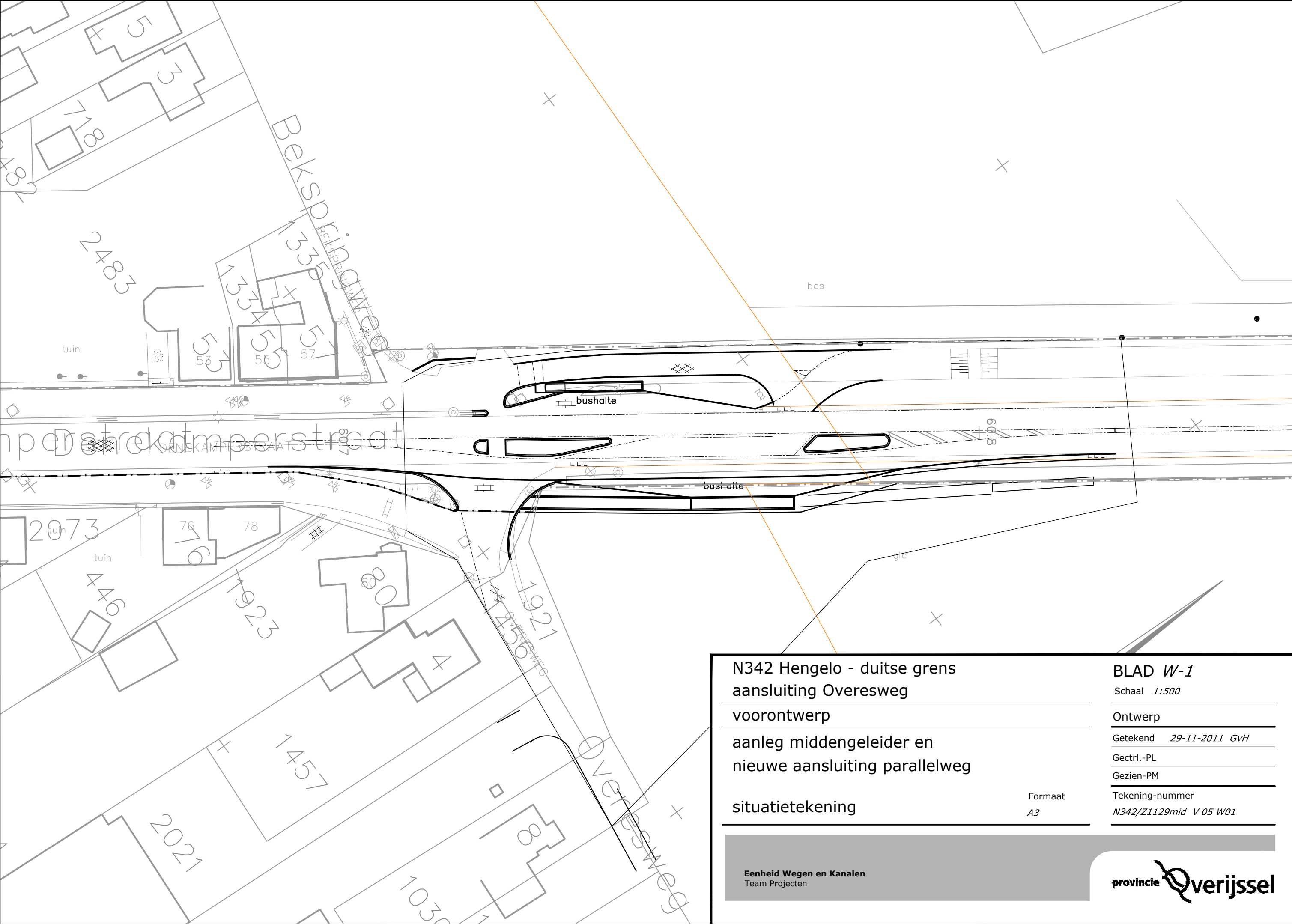
Tekening-nummer

N342/Z1027mid V 05 W06

Eenheid Wegen en Kanalen
Team Projecten

provincie Overijssel

N342 Hengelo - duitse grens		BLAD <i>W-5</i>
parallelweg nabij Hoenderkampsweg		Schaal <i>1:500</i>
voorontwerp		Ontwerp
verlegging parallelweg		Getekend <i>29-11-2011 GvH</i>
		Gectrl.-PL
		Gezien-PM
	Formaat	Tekening-nummer
situatietekening	<i>A3</i>	<i>N342/Z1129mid V 05 W05</i>

N342 Hengelo - dutse grens
aansluiting Overesweg

voorontwerp

aanleg middengeleider en
nieuwe aansluiting parallelweg

situatietekening

Formaat
A3

BLAD *W-1*

Schaal 1:500

Ontwerp

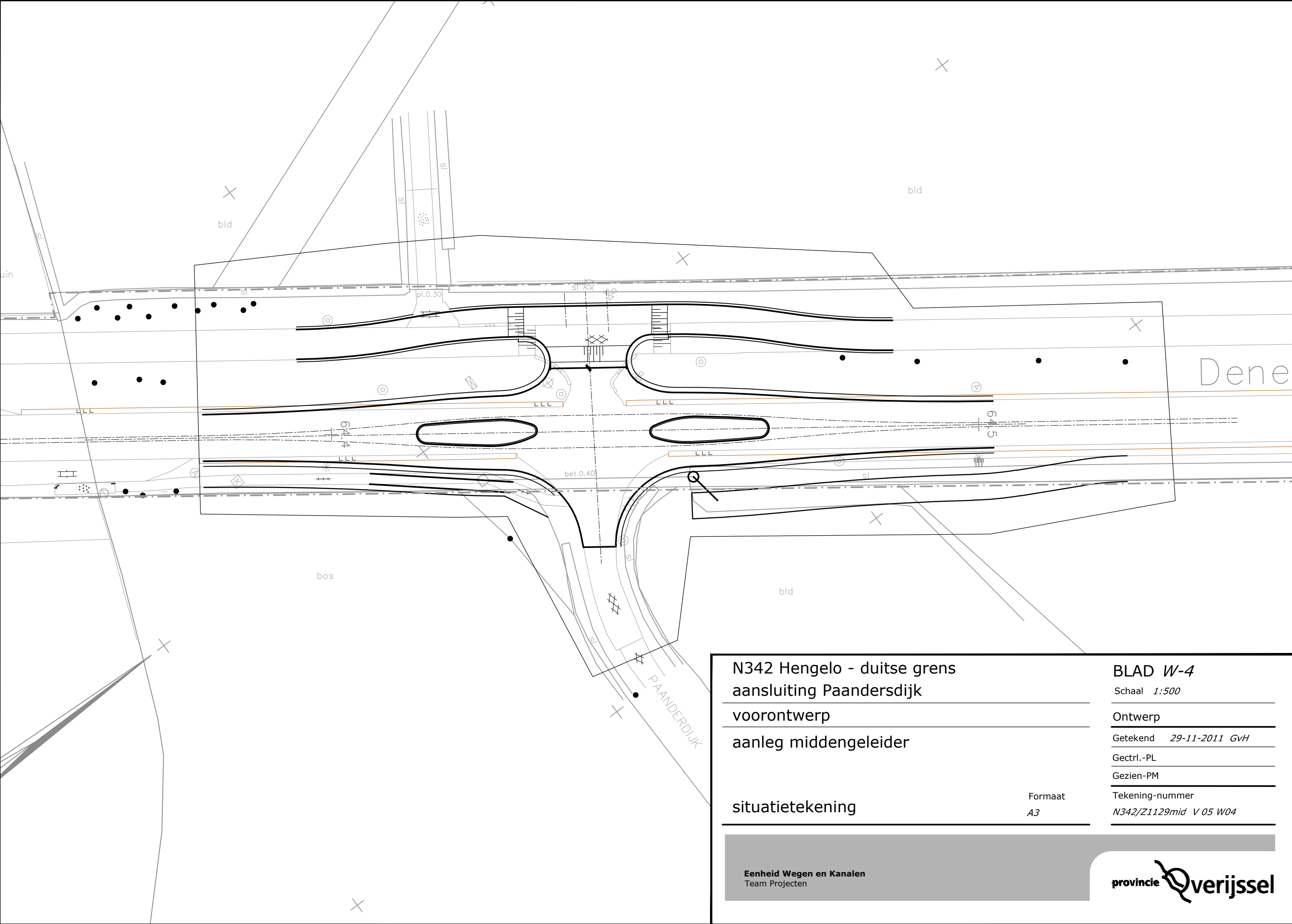
Getekend 29-11-2011 GvH

Gectrl.-PL

Gezien-PM

Tekening-nummer

N342/Z1129mid V 05 W01

N342 Hengelo - duitse grens
aansluiting Paandersdijk
voorontwerp
aanleg middengeleider

situatietekening

Formaat
A3

BLAD *W-4*

Schaal 1:500

Ontwerp

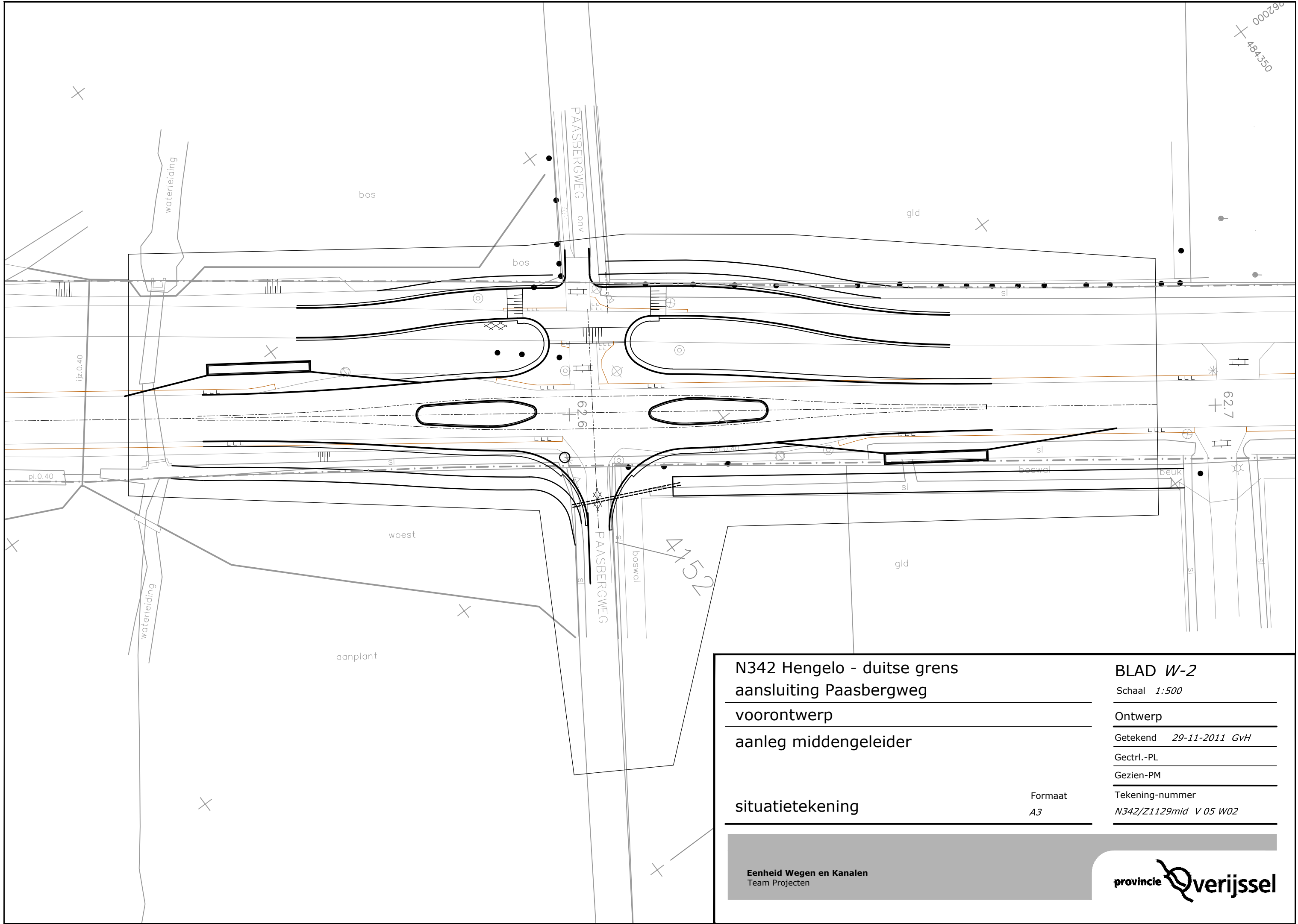
Getekend 29-11-2011 GvH

Gectrl.-PL

Gezien-PM

Tekening-nummer

N342/Z1129mid V 05 W04

N342 Hengelo - duitse grens
aansluiting Paasbergweg
voorontwerp
aanleg middengeleider

situatietekening

Formaat
A3

BLAD *W-2*

Schaal 1:500

Ontwerp

Getekend 29-11-2011 GvH

Gectrl.-PL

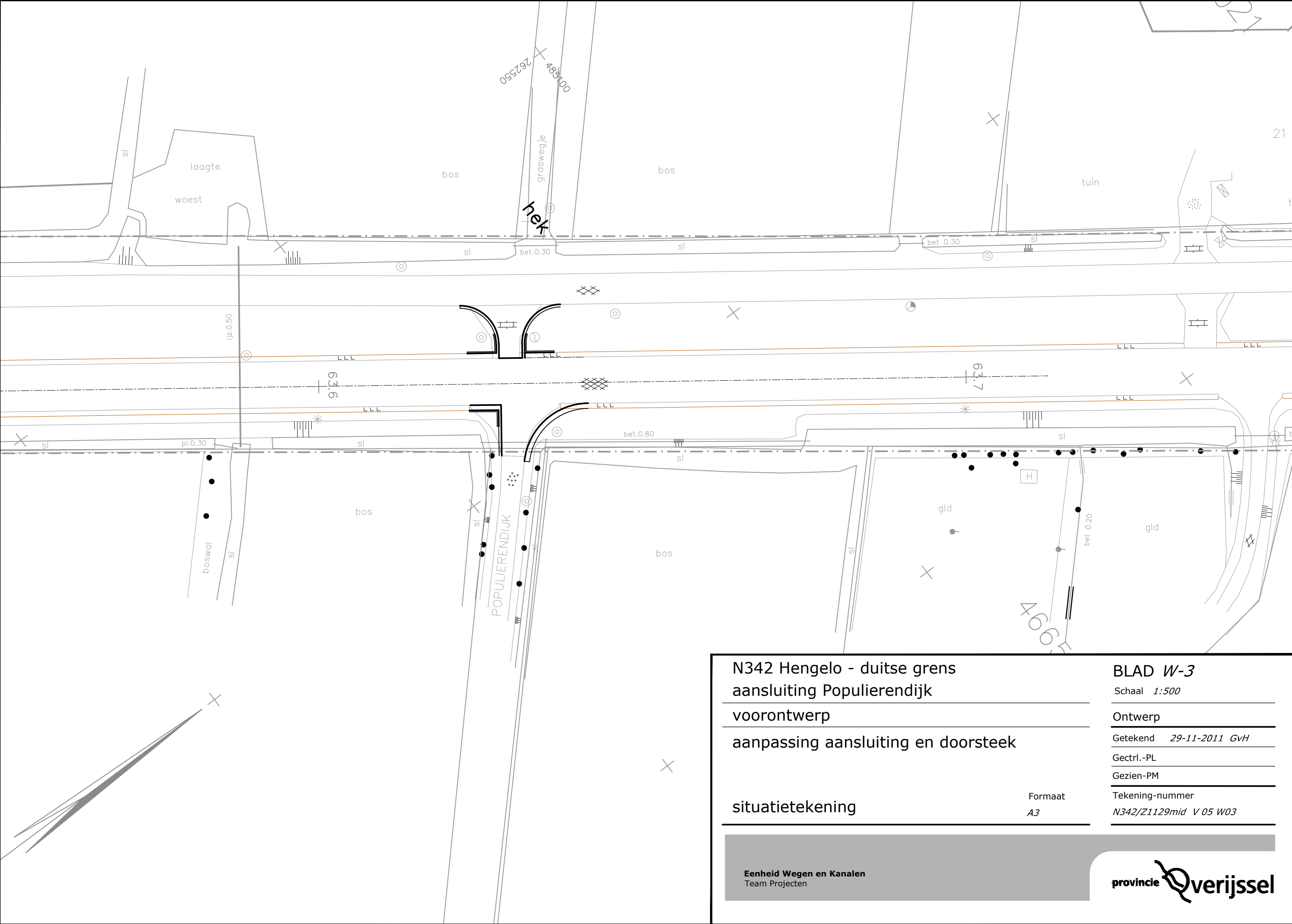
Gezien-PM

Tekening-nummer

N342/Z1129mid V 05 W02

Eenheid Wegen en Kanalen
Team Projecten

N342 Hengelo - duitse grens
aansluiting Populierendijk

voorontwerp

aanpassing aansluiting en doorsteek

situatietekening

Formaat
A3

BLAD *W-3*

Schaal 1:500

Ontwerp

Getekend 29-11-2011 GvH

Gectrl.-PL

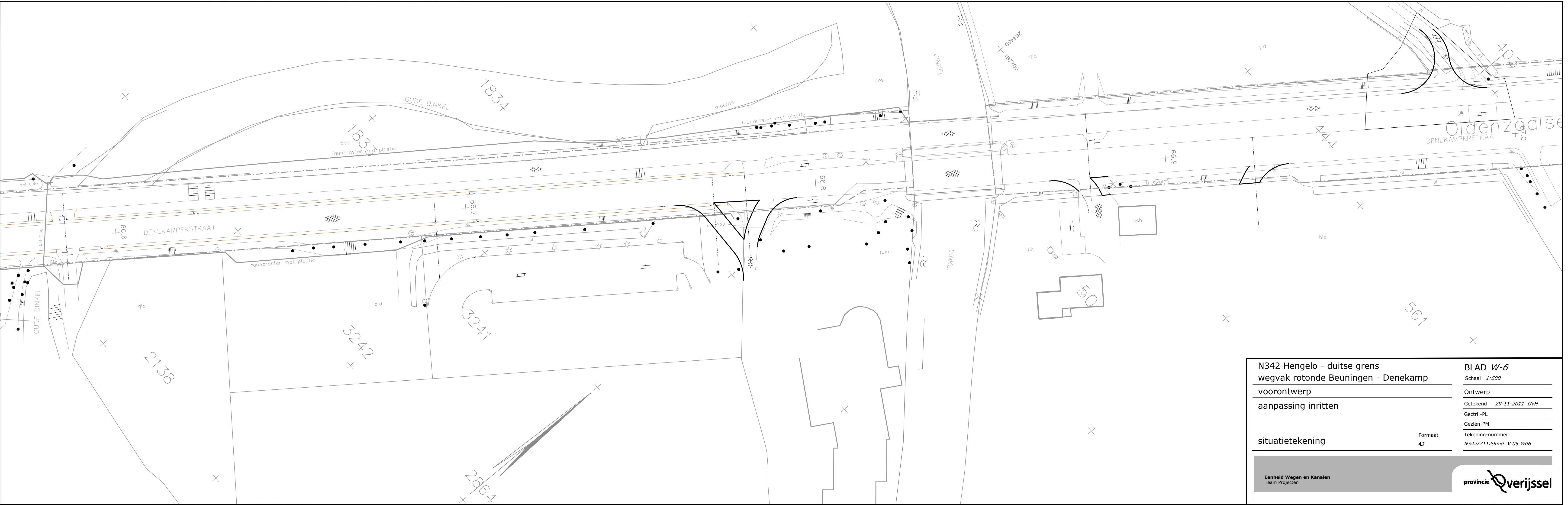
Gezien-PM

Tekening-nummer

N342/Z1129mid V 05 W03

Eenheid Wegen en Kanalen
Team Projecten

N342 Hengelo - dutse grens
wegvak rotonde Beuningen - Denekamp
voorontwerp
aanpassing inritten

situatietekening

Formaat
A3

BLAD *W-6*

Schaal 1:500

Ontwerp

Getekend 29-11-2011 GvH

Gectrl.-PL

Gezien-PM

Tekening-nummer
N342/Z1129mid V 05 W06

Eenheid Wegen en Kanalen
Team Projecten

provincie Overijssel